

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.411.003.01.2018
I/18/003

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	I/18/003 – Zapewnienie bezpieczeństwa na publicznych placach zabaw oraz w miejscach przeznaczonych do rekreacji
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
<i>Kontrolerzy</i>	1. Marzanna Wierzbicka, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LSZ/62/2018 z dnia 29 marca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Marcin Stefaniak, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LSZ/60/2018 z dnia 29 marca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Urząd Miejski w Łobzie ¹ ul. Niepodległości 13, 73-150 Łobez
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Piotr Ćwikła, Burmistrz Łobza ² (dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

W kontrolowanym przez NIK okresie⁴, Gmina Łobez⁵ podejmowała działania na rzecz urządzania nowych placów zabaw i siłowni plenerowych oraz doposażania w urządzenia istniejących placów zabaw. W zapytaniach ofertowych oraz składanych zamówieniach Gmina nie określała dostawcom wymagań w zakresie bezpieczeństwa urządzeń. We wszystkich czterech zawartych w kontrolowanym okresie pisemnych umowach, zobowiązano dostawców do dostarczenia wyposażenia spełniającego wymogi bezpieczeństwa oraz wykonania przedmiotu umowy zgodnie z obowiązującymi przepisami i Polskimi Normami. Spośród dwóch skontrolowanych inwestycji, jedną zrealizowano zgodnie z zawartą umową oraz dokumentacją projektową. Zasady korzystania z gminnych placów zabaw określone zostały dopiero 31 sierpnia 2017 r. W 2016 r. i 2017 r. zlecono przeprowadzenie okresowych kontroli obiektów budowlanych na placach zabaw. Dokonywano wymiany piasku w piaskownicach oraz wykonywano bieżące naprawy urządzeń. Na trzech z pięciu skontrolowanych placach zabaw i siłowni plenerowej, zapewniono należyty stan techniczny urządzeń. Wszystkie objęte kontrolą obiekty utrzymywane były we właściwym stanie higieniczno-sanitarnym.

Stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości dotyczyły m.in.:

1/ niezgłoszenia organowi administracji architektoniczno-budowlanej, budowy 33 obiektów małej architektury na placach zabaw zlokalizowanych w miejscach publicznych;

¹ Dalej: Urząd.

² Od 8 grudnia 2014 r., dalej: Burmistrz.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

⁴ Lata 2016-2018, do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. 13 lipca 2018 r.

⁵ Dalej: Gmina.

- 2/ zastosowania na trzech placach zabaw, ogrodzenia niespełniającego wymagań ustalonych w przepisach, określających warunki techniczne jakim powinny odpowiadać budynki i związane z nimi urządzenia;
- 3/ niezapewnienia dla czterech urządzeń na dwóch placach zabaw, ustalonych wielkości stref bezpieczeństwa oraz niezastosowania w strefach bezpieczeństwa trzech urządzeń, rodzajów nawierzchni amortyzującej upadki, wskazanej w dokumentacji technicznej;
- 4/ niezapewnienia kontroli okresowej obiektów budowlanych, o której mowa w przepisach art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane*⁶, na czterech gminnych placach zabaw;
- 5/ niezapewnienia należytego stanu technicznego części urządzeń na placach zabaw;
- 6/ niezgodności ewidencji środków trwałych stanowiących wyposażenie placów zabaw oraz siłowni plenerowych, ze stanem faktycznym;
- 7/ nieprzechowywania w Urzędzie dla 21% urządzeń zainstalowanych na placach zabaw w latach 2016-2017, ich dokumentacji technicznej oraz instrukcji użytkowania, konserwacji lub przeglądów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Urządzanie publicznych placów zabaw i miejsc służących rekreacji

Opis stanu faktycznego

1.1. Według stanu na 30 kwietnia 2018 r., na terenie Gminy zlokalizowane były 34 gminne place zabaw⁷ oraz sześć siłowni plenerowych⁸ (na koniec 2017 r. takich obiektów było odpowiednio: 35 i sześć, a na koniec 2016 r.: 36 i dwa). Według wyjaśnień udzielonych przez Zastępcę Burmistrza, z placu zabaw zlokalizowanego przy Przedszkolu Miejskim Nr 1 w Łobzie korzystały jedynie dzieci uczęszczające do tej placówki, a poza godzinami urzędowania teren Przedszkola i zlokalizowanego tam placu zabaw nie był dostępny dla mieszkańców. Natomiast z placu zabaw w miejscowości Belczna, poza przedszkolakami korzystały także dzieci uczęszczające do świetlicy wiejskiej w tej miejscowości.

(dowód: akta kontroli str. 91-93, 553)

W Urzędzie nie była prowadzona odrębna ewidencja (rejestr) funkcjonujących placów zabaw oraz siłowni plenerowych. Nie prowadzono również ewidencji urządzeń tam zamontowanych oraz kart dla poszczególnych urządzeń⁹. Informacje o takich obiektach znajdowały się w zbiorach dokumentów posiadanych przez komórki organizacyjne Urzędu zajmujące się urządzeniem i wyposażeniem placów zabaw oraz siłowni plenerowych, a także bieżącym nadzorem nad ich funkcjonowaniem¹⁰. Obiekty takie ewidencjonowano w Urzędzie na potrzeby zlecenia ich corocznych przeglądów. W czasie kontroli NIK sporządzone zostało zestawienie placów zabaw oraz siłowni plenerowych, będących własnością Gminy, według stanu na 31 marca 2018 r. wraz z podaniem ich lokalizacji. W Wydziale Finansowo-Budżetowym Urzędu¹¹ prowadzona była ewidencja syntetyczna i analityczna środków trwałych, w której ujmowano urządzenia zakupione na place zabaw i siłownie plenerowe. Nie wszystkie urządzenia oddane do użytku w latach

⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 1202, ze zm.; dalej: ustawa *Prawo budowlane*.

⁷ 25 placów zabaw (73,5%) zlokalizowanych było w sołectwach, a dwa funkcjonowały przy placówkach oświatowych - Przedszkolu Miejskim Nr 1 w Łobzie oraz w jego filii w miejscowości Belczna.

⁸ Spośród siłowni plenerowych jedna zlokalizowana była w sołectwie, a pozostałe na terenie miasta. Obiektów takich nie było w placówkach oświatowych.

⁹ Zawierających podstawowe dane o urządzeniu, jego certyfikacji, dacie montażu, okresie gwarancji, przeprowadzonych czynnościach konserwacyjnych, naprawach i modernizacjach.

¹⁰ W szczególności: w dokumentacji przekazanej przez wykonawców oraz w protokołach z kontroli okresowych obiektów małej architektury.

¹¹ Dalej: Wydział FB.

2016-2017, zostały ujęte w ewidencji środków trwałych, a zdemontowane wykreślone z tej ewidencji, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego (str. 15-16).
(dowód: akta kontroli str. 79-80, 204-213, 387-388, 394, 398, 544-549, 628-639, 784-808, 963-985)

W kontrolowanym przez NIK okresie, urządzaniem nowych placów zabaw oraz siłowni plenerowych lub doposażaniem w urzędzenia istniejących obiektów, zajmowali się pracownicy trzech wydziałów Urzędu: Wydziału Organizacyjno-Administracyjnego¹² Wydziału Infrastruktury Komunalnej i Ochrony Środowiska¹³, a także Wydziału Inwestycji i Rozwoju Lokalnego¹⁴. Wydział IR odpowiedzialny był także za składanie wniosków o dofinansowanie budowy placów zabaw oraz miejsc przeznaczonych do rekreacji.
(dowód: akta kontroli str. 6-38, 60-64, 91, 253-258, 263, 682-686)

Zgodnie z przepisami art. 40 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym*¹⁵, organy gminy mogą wydawać akty prawa miejscowego w zakresie zasad i trybu korzystania z gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Na wniosek Burmistrza, Rada Miejska w Łobzie uchwałą Nr XXXIII/253/2017 z dnia 31 sierpnia 2017 r. *w sprawie przyjęcia regulaminu korzystania z placów zabaw zlokalizowanych na terenie Gminy Łobez*¹⁶, przyjęła *Regulamin korzystania z placów zabaw Gminy Łobez*¹⁷. Określono w nim m.in. zasady korzystania z placów zabaw, a także, że każdy przypadek stwierdzenia przez użytkowników niesprawności jakiegokolwiek elementu, należy zgłosić do Urzędu. W Regulaminie tym ustalono, że plac zabaw przeznaczony jest również dla osób dorosłych, jeżeli na jego terenie znajdują się urzędzenia siłowni plenerowej lub urzędzenia typu fitness. Ustalono także, że dzieci i osoby dorosłe mogą korzystać z urządzeń i wyposażenia placu zabaw zgodnie z instrukcją korzystania z urządzenia, w szczególności odpowiednio do wieku, wzrostu i wagi, jak również wprowadzono zakazy: zaśmiecania, wprowadzania zwierząt, korzystania z niesprawnych urządzeń i korzystania z placu zabaw w sposób sprzeczny z jego przeznaczeniem. Oględziny przeprowadzone na czterech placach zabaw wykazały, że na trzech z nich w dniu oględzin zamieszczony był ww. Regulamin. Przed uchwaleniem Regulaminu, w Urzędzie nie ustalano zasad korzystania z placów zabaw. Nie były również kierowane pod obrady Rady Miejskiej projekty takich regulaminów.

(dowód: akta kontroli str. 39-53, 187)

W sprawie skierowania wniosku o uchwalenie *Regulaminu korzystania z placu zabaw* w 2017 r., pomimo iż obiekty takie funkcjonowały w Gminie w latach wcześniejszych, Zastępca Burmistrza wyjaśnił, iż tylko jeden z placów zabaw był placem dużym, zawierającym wiele elementów. Pozostałe składały się z kilku urządzeń typu huśtawka i zjeżdżalnia lub piaskownica. Wyjaśnił także: *w momencie rozbudowy placu zabaw na terenie Osiedla Książąt Pomorskich w Łobzie i przewidywaną realizacją następnych placów zabaw, powstała potrzeba stworzenia prawa miejscowego w zakresie zasad*

¹² Dalej: Wydział OA. Do zadań tego Wydziału w myśl przepisów § 15, pkt I ppkt 6 *Regulaminu organizacyjnego Urzędu* ustalonego zarządzeniem Burmistrza Nr 164/2015 z dnia 3 lipca 2015 r. *w sprawie ustalenia Regulaminu organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Łobzie*, ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniami Burmistrza Nr 198/2015 z dnia 20 sierpnia 2015 r., Nr 792/2017 z dnia 29 września 2017 r. oraz 852/2017 z dnia 29 grudnia 2017 r., dalej: Regulamin organizacyjny oraz zarządzeniem Burmistrza Nr 961/2018 z dnia 14 maja 2018 r. *w sprawie ustalenia Regulaminu organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Łobzie*, należało prowadzenie spraw związanych z realizacją funduszu sołectkiego.

¹³ Dalej: Wydział IK. Zgodnie z przepisami § 15 pkt IV ppkt 22 załącznika do zarządzenia Burmistrza Nr 691/2018, do podstawowego zakresu działania tego Wydziału należało *gospodarowanie i utrzymanie placów zabaw i siłowni plenerowych na terenie gminy Łobez*. Wcześniej zgodnie z zapisami § 15 pkt 4 ppkt 22 *Regulaminu organizacyjnego*, do podstawowego zakresu działania tego Wydziału należał *nadzór i utrzymanie placów zabaw na terenach zieleni miejskiej*.

¹⁴ Dalej: Wydział IR. Do zadań tego Wydziału zgodnie z przepisami z § 15 pkt V ppkt 1 *Regulaminu organizacyjnego*, należało przygotowanie, realizacja i rozliczanie procesu inwestycyjnego, w którym inwestorem jest Gmina Łobez.

¹⁵ Dz.U. z 2018 r. poz. 994, ze zm.

¹⁶ Dalej: uchwała Nr XXXIII/253/2017.

¹⁷ Dalej: Regulamin korzystania z placu zabaw.

korzystania z placów zabaw. W sprawie nieopracowania odrębnego regulaminu korzystania z siłowni plenerowych oraz urządzeń typu fitness Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że wynikało to z faktu, iż większość siłowni zewnętrznych zlokalizowana jest przy placach zabaw, a tylko dwie obecnie zlokalizowane są poza takimi placami¹⁸. Zasady korzystania z urządzeń siłowni plenerowych i urządzeń typu fitness ujęto w *Regulaminie korzystania z placu zabaw*. W związku z tym, że każde urządzenie siłowni posiada instrukcję użytkowania zawierającą: opis funkcji, zasady korzystania oraz uwagi dotyczące bezpiecznego korzystania z tego urządzenia uznano, że dodatkowe uchwalenie regulaminu korzystania z siłowni plenerowych nie jest konieczne. Przeprowadzone w trakcie kontroli oględziny siłowni plenerowej oraz jednego placu zabaw wyposażonego w urządzenia do ćwiczeń potwierdziły, iż urządzenia do ćwiczeń wyposażone zostały w instrukcje korzystania z nich.

(dowód: akta kontroli str. 187-188, 596-623)

W kontrolowanym przez NIK okresie Gmina posiadała ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej, które obejmowało także ryzyko wyrządzenia szkody na terenach ogólnodostępnych, w tym m.in. na placach zabaw i terenach rekreacyjnych. Spośród obiektów małej architektury zlokalizowanych na placach zabaw, do ubezpieczenia od wszystkich ryzyk, które obejmowało m.in. budowlę, zgłoszony został w kontrolowanym okresie plac zabaw w Łobzie przy ul. Kościuszki. Kierownik Wydziału IK wyjaśniła, że do polisy ubezpieczeniowej zgłosiła tylko ten plac, gdyż był największy, z największą liczbą drogich urządzeń. Na podstawie polisy ubezpieczeniowej obowiązującej od 16 lutego 2018 r. budowlę i urządzenia nieujęte w ubezpieczeniu sum stałych, ubezpieczone są według wartości odtworzeniowej w łącznej kwocie 500 tys. zł dla wszystkich jednostek. Dotyczy ona m.in. urządzeń i wyposażenia oraz ogrodzenia placów zabaw, miejsc wypoczynku i rekreacji, terenów sportowo-rekreacyjnych, parków, siłowni plenerowych oraz skateparków. Kierownik Wydziału IK w wyjaśnieniach podała, że wobec powyższego, obejmowanie ubezpieczeniem w systemie sum stałych wszystkich placów zabaw oraz siłowni plenerowych jest nieuzasadnione.

(dowód: akta kontroli str. 224-244, 712-753, 835, 935)

1.2. W *Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Łobez*¹⁹, nie ustalono odrębnych wymagań w stosunku do placów zabaw oraz siłowni plenerowych usytuowanych na terenach publicznych. Określono w nim natomiast m.in. rodzaje i sposób rozmieszczenia pojemników do zbierania odpadów na terenach przeznaczonych do użytku publicznego, a także obowiązek natychmiastowego usuwania przez właścicieli zwierząt pozostawionych przez nie zanieczyszczeń na terenach przeznaczonych do użytku publicznego. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łobzie²⁰ pozytywnie zaopiniował projekt ww. Regulaminu, pod warunkiem, że nie dojdzie do zaniechań dotyczących czystości i porządku oraz nie wnioskował o zmianę lub wprowadzenie dodatkowych zapisów w tym projekcie. Podczas oględzin przeprowadzonych w trakcie kontroli NIK na czterech placach zabaw oraz siłowni plenerowej stwierdzono, że obiekty te wyposażono w kosze na śmieci. Nie stwierdzono również zaniechań w zakresie utrzymania czystości i porządku.

(dowód: akta kontroli str. 65-75, 596-623)

1.3. W 2016 r. na 10 gminnych placach zabaw zainstalowano 14 urządzeń, wydatkując na ten cel z budżetu Gminy 68,9 tys. zł. W 2017 r. urządzono jeden plac zabaw oraz dwie siłownie plenerowe, a także doposażano w urządzenia do zabaw i ćwiczeń 10 istniejących placów zabaw²¹. Wydatki na ten cel wyniosły 180,8 tys. zł²². Zakupy

¹⁸ Z tego do jednej planowane jest dobudowanie takiego placu.

¹⁹ Wprowadzonym uchwałą Nr XI/74/2015 Rady Miejskiej w Łobzie z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie przyjęcia *Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Łobez*.

²⁰ Dalej: Powiatowy Inspektor Sanitarny.

²¹ Ogółem wybudowano 33 obiekty małej architektury (urządzenia do zabaw oraz urządzenia do ćwiczeń).

urządzeń na place zabaw w sołectwach, finansowane były z funduszu sołectkiego. Plac zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego, powstał w ramach tzw. budżetu obywatelskiego²³. Województwo Zachodniopomorskie, które udzieliło dofinansowania do budowy siłowni plenerowych, w umowach dotacji nie określiło wymagań dotyczących sposobu ich wykonania i zakupu urządzeń posiadających certyfikaty potwierdzające zgodność z normą PN-EN 16630:2015-06.

(dowód: akta kontroli str. 79-80, 147-150, 151-185, 312-376, 405-414, 553, 558-561, 658-659, 926-932)

Na 2018 r. zaplanowano na urządzenie i doposażenie placów zabaw oraz siłowni plenerowych środki w kwocie 175,8 tys. zł²⁴. 25 stycznia 2018 r. Gmina złożyła do Ministerstwa Sportu i Turystyki w Warszawie wniosek o dofinansowanie budowy obiektów małej architektury sportowo-rekreacyjnej, w ramach *Programu rozwoju małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej o charakterze wielopokoleniowym – Otwarte Strefy Aktywności (OSA) Edycja 2018*. Wniosek obejmował rozszerzony wariant kompleksu, na który składało się utworzenie trzech stref (aktywności, relaksu oraz placu zabaw). Ponadto projekt zakładał utworzenie *Strefy Street Workout*, obejmującej zestaw elementów, pozwalających na wykonywanie ćwiczeń siłowych, przy wykorzystaniu ciężaru własnego ciała. Całkowity koszt brutto przedsięwzięcia oszacowano na 120,4 tys. zł (w tym wnioskowane dofinansowanie 46,3 tys. zł). Wniosek Gminy został ujęty na sporządzonej przez Ministerstwo Sportu i Turystyki liście podmiotów, których wnioski zostały zaopiniowane pozytywnie. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. 13 lipca 2018 r. nie została zawarta umowa o dofinansowanie tego przedsięwzięcia. W decyzji Nr 55 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie ogłoszenia „Programu rozwoju małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej o charakterze wielopokoleniowym – Otwarte Strefy Aktywności (OSA) EDYCJA 2018”²⁵ wskazano, że przy projektowaniu, budowie i użytkowaniu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej będącej przedmiotem zadania inwestycyjnego wymagane jest przestrzeganie Polskich Norm, a w szczególności: PN-EN 16630:2015-06 *Wyposażenie siłowni plenerowych zainstalowane na stałe. Wymagania bezpieczeństwa i metody badań*, PN-EN 1176:2009 *Wyposażenie placów zabaw i nawierzchnie z jej nowelizacjami* oraz PN-EN 1177:2009 *Nawierzchnie placów zabaw amortyzujące upadki – Wyznaczanie krytycznej wysokości upadku*. Nie przewidziano dofinansowania zadania inwestycyjnego, w wyniku realizacji którego powstanie infrastruktura z nawierzchnią z materiałów urazogennych, np.: asfaltowych, asfaltobetonowych lub z żużla.

(dowód: akta kontroli str. 92, 147a, 190-198, 437-440, 709-711)

1.4. Zgodnie z przepisami art. 30 ust. 1 pkt 4 ustawy *Prawo budowlane*, zgłoszenia organowi administracji architektoniczno-budowlanej wymaga budowa obiektów małej architektury w miejscach publicznych²⁶. W myśl przepisów art. 3 pkt 4 lit. c tej ustawy, obiektem małej architektury są w szczególności niewielkie obiekty użytkowe, służące rekreacji codziennej jak: piaskownice, huśtawki, drabinki. Spośród 47 obiektów małej architektury²⁷, zainstalowanych przez Gminę w latach 2016-2017 na placach zabaw i siłowniach plenerowych zlokalizowanych w miejscach publicznych, 14 (29,8%) objętych zostało uprzednimi zgłoszeniami robót budowlanych dokonanych do Starostwa

²² Z tego 8,4 tys. zł stanowiła dotacja Województwa Zachodniopomorskiego w ramach konkursu Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego *Granty Sołectkie 2017*.

²³ Budżet obywatelski umożliwia mieszkańcom dyskusję i bezpośredni wpływ na decyzje o przeznaczeniu części budżetu publicznego na przedsięwzięcia zgłoszone bezpośrednio przez obywateli.

²⁴ W tym na budowę placu zabaw *Kraina Figli* w Łobzie przy ul. Łożnickiej, w ramach budżetu obywatelskiego.

²⁵ Dz. Urz. Ministra Sportu i Turystyki poz. 92.

²⁶ Zgodnie z art. 30 ust. 4 ww. ustawy, w zgłoszeniu budowy obiektów małej architektury w miejscach publicznych, należy ponadto przedstawić projekt zagospodarowania działki lub terenu, wykonany przez projektanta posiadającego wymagane uprawnienia budowlane.

²⁷ Urządzeń do zabawy oraz urządzeń do ćwiczeń i sportowo-rekreacyjnych.

Powiatowego w Łobzie²⁸. Gmina dokonała także zgłoszenia planowanej na 2018 r. budowy placu zabaw w Łobzie przy ul. Łoźnickiej, w którym ujęto montaż siedmiu urzędzeń. Starosta Łobeski nie wniósł sprzeciwu do zamiaru wykonania ww. robót budowlanych. Niedokonanie zgłoszeń budowy pozostałych obiektów na placach zabaw, opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego (str. 11-12).

(dowód: akta kontroli str. 312-314, 415-436, 520-528, 564-591, 907-923, 930-932, 937-957)

1.5. W kontrolowanym przez NIK okresie, nie stwierdzono przypadków wstrzymania przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Łobzie²⁹ robót budowlanych na ww. rodzajach obiektów.

(dowód: akta kontroli str. 92, 200)

1.6. W 2016 r. i 2017 r. wartość zamówień na dostawę i montaż urzędzeń nie przekraczała kwoty, o której mowa w art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*³⁰. Burmistrz, zarządzeniem Nr 603/13 z dnia 24 grudnia 2013 r. wprowadził *Regulamin udzielania zamówień publicznych w Urzędzie Miejskim w Łobzie*³¹, w którym określił zasady udzielania zamówień, do których nie stosuje się ustawy *Prawo zamówień publicznych*. Analiza dokumentacji trzech zamówień³² wykazała, że w zapytaniach ofertowych zawierających opis zamówienia, nie wskazano wymogów dotyczących bezpieczeństwa dostarczanych urzędzeń oraz warunku zgodności urzędzeń z właściwymi Polskimi Normami.

Burmistrz i Sekretarz Gminy wyjaśnili, że zakupy urzędzeń poprzedzone były telefonicznym rozeznaniem rynku. Potencjalnych dostawców wybierano opierając się na katalogach promocyjnych i informacjach umieszczonych na stronach internetowych, w których dostawcy deklarowali, że oferowane urzędzenia, posiadają odpowiednie certyfikaty i atesty. Jednocześnie w rozmowach telefonicznych z producentem pytano o certyfikaty i atesty.

W zawartych umowach³³ wykonawcy: 1/ oświadczyli, że dostarczane wyposażenie spełnia wszelkie wymagania prawa w zakresie bezpieczeństwa (na co posiadają stosowne dokumenty i zobowiązują się je dostarczyć wraz z przedmiotem umowy); 2/ zobowiązali się do wykonania przedmiotu umowy zgodnie z obowiązującymi przepisami, Polskimi Normami i zasadami wiedzy technicznej oraz z należytą starannością. Ponadto wykonawcy zostali zobowiązani do okazania (w stosunku do wskazanych materiałów) certyfikatu zgodności z Polską Normą lub aprobatą techniczną i załączenia ich do dokumentacji odbiorowej. W umowach ustalono także, że materiały i urzędzenia powinny odpowiadać (co do jakości) wymogom wyrobów dopuszczonych do obrotu i stosowania w budownictwie, określonych w ustawie *Prawo budowlane*, oraz że na żądanie zamawiającego, wykonawcy zobowiązani są okazać certyfikat zgodności z Polską Normą lub aprobatą techniczną i załączyć do dokumentacji odbiorowej.

(dowód: akta kontroli str. 160-163, 167-169, 179-185, 258, 315-318, 321-324, 493-517, 529-532, 817-820, 876-879, 893, 926-929)

²⁸ Zgłoszenia dotyczyły budowy obiektów małej architektury na placu zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego oraz urzędzeń do ćwiczeń na siłowniach plenerowych w Łobzie przy ul. Łoźnickiej i w miejscowości Belczna.

²⁹ Dalej: Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego.

³⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 1579 ze zm., dalej: ustawa *Prawo zamówień publicznych*.

³¹ Załącznik Nr 1 do zarządzenia Burmistrza Nr 603/13 w sprawie wprowadzenia Regulaminu udzielenia zamówień publicznych w Urzędzie Miejskim w Łobzie oraz Regulaminu pracy komisji przetargowej Urzędu Miejskiego w Łobzie, ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniami: Nr 816/14 z dnia 30 października 2014 r., oraz Nr 375/2016 z dnia 6 kwietnia 2016 r., dalej: Regulamin udzielania zamówień publicznych. 15 stycznia 2018 r. Burmistrz wydał nowe zarządzenie Nr 870/2018 w sprawie wprowadzenia Regulaminu udzielania zamówień publicznych w Urzędzie Miejskim w Łobzie oraz Regulaminu pracy komisji przetargowej Urzędu Miejskiego w Łobzie.

³² Dotyczących budowy placu zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego oraz siłowni plenerowych w Łobzie przy ul. Łoźnickiej i w miejscowości Belczna.

³³ Na dostawę i montaż elementów siłowni plenerowej przy ul. Łoźnickiej w Łobzie, dostawę i montaż wyposażenia placu zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego oraz dostawę i montaż urzędzeń na plac zabaw w Łobzie przy ul. Kościuszki.

Wymogów dostarczenia przez wykonawców urządzeń bezpiecznych oraz posiadających certyfikaty potwierdzające ich zgodność z właściwymi Polskimi Normami, nie zawarto we wszystkich sporządzonych zleceniach zakupu urządzeń na place zabaw, które zostały sfinansowane z funduszu sołeckiego oraz w zleceniu zakupu karuzeli na plac zabaw przy ul. Chrobrego w Łobzie i zleceniu dostawy oraz montażu urządzeń siłowni plenerowej w miejscowości Bełczna. W tych przypadkach nie były zawierane pisemne umowy z wykonawcami. Burmistrz wyjaśnił, że zakupy poprzedzone były telefonicznym rozeznaniem rynku u minimum trzech potencjalnych dostawców. Dostawców wybierano, opierając się na katalogach, w których oznaczono, że urządzenia pochodzące od danego producenta, posiadają odpowiednie certyfikaty i atesty. W wyjaśnieniach podał także: *Podczas rozmów telefonicznych przy dokonywaniu zamówienia, zobowiązywano dostawców do dostarczenia wszelkiej dokumentacji dotyczącej zamawianych urządzeń, w tym, min. certyfikatów/atestów. Zakupów dokonywano u dostawców spełniających wymogi bezpieczeństwa.*

(dowód: akta kontroli str. 178, 258, 754-755, 763, 831, 926-929, 1003, 1006, 1009, 1012)

Zgodnie z przepisami art. 10 ustawy *Prawo budowlane, wyroby wytworzone w celu zastosowania w obiekcie budowlanym w sposób trwały o właściwościach użytkowych umożliwiającym prawidłowo zaprojektowanym i wykonanym obiektom budowlanym spełnienie podstawowych wymagań, można stosować przy wykonywaniu robót budowlanych wyłącznie, jeżeli wyroby te zostały wprowadzone do obrotu lub udostępnione na rynku krajowym zgodnie z przepisami odrębnymi.* W myśl przepisów art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. *o ogólnym bezpieczeństwie produktów*³⁴ domniemywa się, że produkt spełniający wymagania wynikające z norm krajowych państw członkowskich Unii Europejskiej, będących transpozycją norm europejskich jest produktem bezpiecznym w zakresie wymagań objętych tymi normami.

Spośród 47 urządzeń zamontowanych na placach zabaw i siłowniach plenerowych w latach 2016-2017, dla 41 (87,2%)³⁵ Urząd dysponował certyfikatami lub deklaracjami zgodności tych urządzeń z Polskimi Normami³⁶, albo deklaracjami zgodności z normami bezpieczeństwa. Jedna piaskownica została wykonana przez Urząd systemem gospodarczym. Sekretarz Gminy wyjaśniła, że w pozostałych przypadkach certyfikaty są w posiadaniu sołtysów, którzy dokonywali odbioru urządzeń. Zostali oni poproszeni o dostarczenie tych dokumentów, lecz dotychczas nie przedłożono ich w Urzędzie. Wyjaśniła, że również w tych przypadkach zakupów dokonano u dostawców spełniających wymogi bezpieczeństwa oferowanych urządzeń.

(dowód: akta kontroli str. 154, 175-177, 295, 331-338, 365-373, 668, 678, 756-758, 771-774, 778-779, 785, 797, 890-891, 926-929, 992, 1015)

1.7. W wyniku kontroli dokumentacji budowy placu zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego oraz siłowni plenerowych: w Łobzie przy ul. Łoźnickiej i w miejscowości Bełczna stwierdzono, że pracownicy Urzędu dokonali protokolarnych odbiorów wykonanych prac, potwierdzając ich wykonanie zgodnie z umowami. W protokołach odbioru nie wskazano czynności wykonanych podczas odbiorów. W protokole odbioru z 21 listopada 2017 r., dotyczącego dostawy wraz z montażem czterech elementów siłowni w Łobzie przy ul. Łoźnickiej odnotowano, że nabywca został przeszkolony w zakresie montażu i demontażu oraz użytkowania i konserwacji urządzeń.

Według dokumentacji projektowej siłowni w miejscowości Bełczna, *montaż urządzeń powinien być wykonany zgodnie z dokumentacją montażową dostarczoną przez producenta wraz z urządzeniem, w ściśle określonej kolejności przez osoby przeszkolone. Po zamontowaniu urządzeń należy dokonać ich kontroli i zgodności z instrukcją producenta. Wykonać również należy próbne obciążenie urządzenia w celu*

³⁴ Dz. U. z 2016 r., poz. 2047.

³⁵ W tym dla wszystkich urządzeń objętych pisemnymi umowami.

³⁶ PN-EN 1176-1:2009, PN-EN 1176-2:2009, PN-EN 1176-3:2009, PN-EN 1176-5:2009, PN-EN 1176-7:2009 - dla urządzeń na place zabaw oraz PN-EN 16630:2015-06 dla urządzeń siłowni plenerowych.

sprawdzenia, czy spełnia warunek wymaganej nośności połączenia zamocowania. Dokonująca odbioru urządzeń tej siłowni K.N. - podinspektor w Wydziale IR wyjaśniła, że sprawdziła rodzaj i czystość zamontowanych urządzeń, kompletność wszystkich ich elementów, poprawne funkcjonowanie elementów ruchomych, nakrętki, śruby i spoiny spawów oraz zamocowanie urządzeń do fundamentów. Ocena została przeprowadzona pod względem wizualnym oraz przeprowadzono próbne użytkowanie elementów siłowni. Dokonujący odbioru urządzeń drugiej siłowni Kierownik Wydziału IR wyjaśnił, że podczas prac odbiorowych sprawdził ich rodzaj z kartą katalogową, lokalizację (tj. ich posadowienie na działce i zachowanie stref bezpieczeństwa), sposób zamontowania urządzeń do fundamentów oraz sposób ich funkcjonowania. Oględziny ww. siłowni przeprowadzone podczas kontroli NIK, nie wykazały nieprawidłowości. W dokumentacji projektowej placu zabaw przy ul. Chrobrego wskazano, że urządzenia należy montować zgodnie z PN-EN 1176-1:2009, PN-EN 1176-7:2009 oraz instrukcją producenta, a w strefach bezpieczeństwa należy wykonać wymianę nawierzchni zgodnie z PN-EN 1176. Sekretarz Gminy dokonująca odbioru urządzeń na ww. placu zabaw wyjaśniła, że podczas odbioru plac został sprawdzony pod kątem zgodności z lokalizacją, zostały sprawdzone strefy bezpieczeństwa przy każdym urządzeniu, prawidłowość montażu poszczególnych elementów placu zabaw i ich stabilność, a także dokumenty (certyfikaty, karty katalogowe).

(dowód: akta kontroli str. 159, 290, 293-294, 325, 568-591, 663, 815, 914, 936-957, 994)

Gmina nie zlecała wyspecjalizowanym podmiotom przeprowadzenia kontroli pomontażowych placów zabaw i siłowni plenerowych, nie wymagała także od wykonawców odrębnego potwierdzenia zamontowania urządzeń zgodnie z wymogami producenta. Sekretarz Gminy wyjaśniła, że w jej ocenie było to zbędne, gdyż gwarancja obejmowała również montaż urządzeń oraz spełnienie wszelkich wymogów związanych z montażem pojedynczych elementów wyposażenia placów zabaw. Spośród 47 wybudowanych obiektów oraz zamontowanych urządzeń w latach 2016-2017, dla sześciu³⁷, w protokole odbioru lub w przekazanej Gminie dokumentacji, wykonawcy potwierdzili, że urządzenia zostały zamontowane zgodnie z Polskimi Normami, specyfikacjami technicznymi lub instrukcjami montażu.

(dowód: akta kontroli str. 159, 294, 325, 783, 788, 801, 926-929, 995)

Urząd posiadał dokumentację dotyczącą 35 z 47 urządzeń do zabawy oraz urządzeń do ćwiczeń i sportowo-rekreacyjnych zainstalowanych w latach 2016-2017 (74,5%)³⁸. Były to w szczególności karty katalogowe, instrukcje instalowania urządzeń, demontażu i wymiany ich części, instrukcje kontroli oględzin i inspekcji urządzeń. Brak w Urzędzie ww. dokumentów dla pozostałych urządzeń, opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego (str. 14-15).

(dowód: akta kontroli str. 153-158, 296-310, 339-364, 926-929)

W wyniku kontroli dokumentacji oraz przeprowadzonych oględzin placu zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego, stwierdzono, że:

- 1/ zainstalowano sześć urządzeń do zabawy i do ćwiczeń określonych w umowie Nr OA/4/2017 z dnia 12 maja 2017 r. Ponadto zainstalowano karuzelę platformową zakupioną na podstawie zlecenia i wybudowano piaskownicę systemem gospodarczym;
- 2/ zainstalowane urządzenia były ujęte w dokumentacji projektowej oraz zgłoszeniu robót budowlanych;
- 3/ pięć z siedmiu zakupionych urządzeń posiadało zamontowane tabliczki znamionowe z informacjami o atestach i zgodności z Polskimi Normami³⁹;
- 4/ przy pięciu urządzeniach do zabawy zastosowano wymagane w dokumentacji wielkości stref bezpieczeństwa⁴⁰;

³⁷ Orbitrek i biegacz na placu zabaw w miejscowości Worowo, krzesło+slup oraz twister+slup+surfer w miejscowości Bełczna, karuzela Trzmiel w miejscowości Karwowo oraz karuzela platformowa w miejscowości Łobżany.

³⁸ Jedna piaskownica została wybudowana systemem gospodarczym.

³⁹ Urząd posiadał certyfikaty dla wszystkich ww. urządzeń.

5/ przy czterech urządzeniach do zabawy i do ćwiczeń zastosowano w strefach bezpieczeństwa wymaganą w dokumentacji nawierzchnię⁴¹;

5/ zachowane zostały odległości, o których mowa w przepisach § 19 ust. 1 oraz § 40 ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁴²;

6/ na urządzeniach do ćwiczeń (biegacz i orbitrek) znajdowała się informacja, że są przeznaczone dla osób od 14 roku życia lub o wzroście powyżej 140 cm⁴³;

7/ urządzenia do zabawy oraz do ćwiczeń były stabilne oraz sprawne i kompletne.

W przypadku objętej badaniem realizacji siłowni plenerowej w Łobzie przy ul. Łożnickiej stwierdzono, że została ona wykonana zgodnie ze zgłoszeniem budowy oraz projektem zagospodarowania terenu. Zamontowano cztery urządzenia objęte umową nr IR/11/2017 z dnia 9 września 2017 r., z zachowaniem wielkości stref bezpieczeństwa określonych w ich kartach technicznych. Na urządzeniach znajdowały się instrukcje korzystania z nich i informacje o zgodności z Polską Normą PN-EN 16630:2015-06 oraz informacje, że dzieci o wzroście poniżej 140 cm, mogą ćwiczyć na tych urządzeniach tylko pod opieką osób dorosłych. Urządzenia do ćwiczeń były stabilne oraz sprawne i kompletne.

(dowód: akta kontroli str. 151-163, 312-376, 579-591, 600-605, 616- 617, 619, 817-820, 992)

1.8. W latach 2016-2018 Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łobzie⁴⁴ corocznie przeprowadzała kontrole piaskownic na gminnych placach zabaw. Dotyczyły one przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne i polegały na sprawdzeniu, czy piaskownice utrzymywane są w należyтым stanie sanitarno-technicznym. Pracownicy PSSE 28 kwietnia 2016 r. przeprowadzili kontrole 11 piaskownic, 28 kwietnia 2017 r. - czterech oraz 21 czerwca 2018 r. - siedmiu. W protokołach z kontroli stwierdzono, że piaskownice utrzymane były w dobrym stanie technicznym, piasek został wymieniony przed sezonem, a w dniu kontroli był czysty (nie stwierdzono zanieczyszczeń odpadami komunalnymi, ani odchodami zwierzęcymi). Kontrola potwierdziła także utrzymanie w należyтым porządku terenu wokół piaskownic. W protokołach odnotowano również, fakt poinformowania przedstawiciela Urzędu o konieczności wymiany piasku w sezonie. W protokołach z kontroli przeprowadzonych w 2018 r. podano, iż poinformowano przedstawiciela Gminy, że zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych⁴⁵, właściciel lub zarządzający obiektem, w którym obowiązuje zakaz palenia wyrobów tytoniowych i palenia papierosów elektronicznych, jest obowiązany umieścić w widocznych miejscach odpowiednie oznaczenie słowne i graficzne, informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i palenia papierosów elektronicznych na terenie obiektu. Zaleceń pokontrolnych nie wydano.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że w latach 2016-2017⁴⁶ kontrole placów zabaw przeprowadzane były także przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, a protokoły z przeprowadzonych kontroli znajdują się w Powiatowym Inspektoracie Nadzoru Budowlanego w Łobzie⁴⁷. Według ww. protokołów, uzyskanych od Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy z dnia

⁴⁰ Strefy takie nie zostały zachowane przy urządzeniach do ćwiczeń biegacz i orbitrek.

⁴¹ W przypadku trzech pozostałych (huśtawka wahadłowa podwójna, huśtawka wahadłowa bocianie gniazdo oraz zestaw zabawowy) nie zastosowano nawierzchni amortyzującej upadki wskazanej w kartach technicznych tych urządzeń.

⁴² Dz. U. z 2015 r. poz. 1422, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie warunków technicznych.

⁴³ Urządzenia zainstalowane zostały w części placu zabaw oddalonej od urządzeń do zabaw dla dzieci.

⁴⁴ Dalej: PSSE.

⁴⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 957 ze zm., art. 5 ust. 1a. Zgodnie z przepisami art. 5 ust. 1 pkt 10 ww. ustawy, zabrania się palenia wyrobów tytoniowych, w tym palenia nowatorskich wyrobów tytoniowych i palenia papierosów elektronicznych w ogólnodostępnych miejscach przeznaczonych do zabaw dzieci.

⁴⁶ W 2018 r. (do 12 lipca 2018 r.) organ ten nie przeprowadził kontroli gminnych placów zabaw.

⁴⁷ Dalej: PINB.

23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*⁴⁸, pracownicy PINB w 2016 r. skontrolowali obiekty małej architektury na 28 gminnych placach zabaw⁴⁹ oraz na dwóch siłowniach plenerowych⁵⁰, a w 2017 r. obiekty małej architektury na 26 placach zabaw⁵¹. W protokołach z czynności inspekcyjno-kontrolnych stwierdzili, że obiekty małej architektury nie zagrażają bezpieczeństwu, za wyjątkiem placu zabaw w miejscowości Worowo na działce nr ewid. 249, który nakazano zdemontować z trybie natychmiastowym.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że w trakcie prowadzenia przez PINB kontroli gminnych placów zabaw, były wydawane także ustne zalecenia pokontrolne, a stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości i uchybienia usunięto niezwłocznie. W Urzędzie nie udokumentowano wykonania rozbiórki urządzeń na placu zabaw w Worowie i terminu jej przeprowadzenia. K.T. - robotnik gospodarczy wyjaśnił, że na polecenie telefoniczne inspektora w Wydziale IK (wydane po kontroli PINB), zdemontował niezwłocznie urządzenia na placu zabaw w Worowie, które zostały zdewastowane przez wandalów. Przeprowadzone w trakcie kontroli NIK oględziny potwierdziły likwidację ww. placu zabaw.

(dowód: akta kontroli str. 92, 95, 118-128, 246-252, 260, 377-385, 595-596, 845-874, 1030)

Zagadnienia związane z urządzeniem i utrzymaniem placów zabaw oraz miejsc przeznaczonych do rekreacji (takich jak siłownie plenerowe), nie były przedmiotem kontroli wewnętrznych, ani audytów wewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 92, 95, 128-144)

1.9. W latach 2016-2018 (I kw.) nie zgłoszono Burmistrzowi żadnego wypadku na gminnych placach zabaw oraz miejscach przeznaczonych do rekreacji na terenie gminy Łobez. Nie wypłacano też odszkodowań z tego tytułu oraz nie toczyły się przed sądami sprawy o wypłatę takich odszkodowań.

(dowód: akta kontroli str. 92, 189)

1.10. Spośród czterech objętych oględzinami placów zabaw, trzy zostały ogrodzone. W *Regulaminie korzystania z placu zabaw* ustalono zakaz wprowadzania na place zabaw zwierząt, za wyjątkiem psów opiekunów osób niepełnosprawnych. Na objętych oględzinami dwóch placach zabaw, na których zlokalizowane zostały piaskownice, nie były one dodatkowo zabezpieczone przed dostępem zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 40, 596-623)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie zgłoszono organowi administracji architektoniczno-budowlanej budowy 33 obiektów małej architektury na placach zabaw zlokalizowanych w miejscach publicznych.

Spośród 47 obiektów małej architektury⁵² wybudowanych przez Gminę na placach zabaw i miejscach przeznaczonych do rekreacji w latach 2016-2017, 33 z nich (70,2%) (w tym wszystkie realizowane ze środków funduszu sołectkiego), wybudowano w miejscach

⁴⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 527, ze zm; dalej: ustawa o NIK.

⁴⁹ Sześć w Łobzie (w parku przy ul. Kościuszki, przy fontannie, przy ul. H. Sawickiej -obecnie ul. Łożnicka, Chrobrego-Osiedle Książąt Pomorskich ul. Świętoborzec oraz Kościuszki/3-go Marca) oraz w miejscowościach: Suliszewice, Grabowo, Rynowo, Wysiedle, Zajezerze, Zagórzycy, Budziszczce, Bonin, Kłępnica, Bełczna, Poradz, Łobżany, Dalno, Karwowo, Meszne, Zachelmie, Prusinowo, Worowo (dz. nr 249) i Worowo (dz. nr 28/8), Rożnowo, Dobieszewo, Przyborze.

⁵⁰ W Parku Miejskim oraz przy promenadzie.

⁵¹ Trzy w Łobzie (w parku przy ul. Kościuszki, przy ul. H. Sawickiej -obecnie Łożnicka oraz ul. Świętoborzec) oraz w miejscowościach Suliszewice, Grabowo, Rynowo, Wysiedle, Zajezerze, Zagórzycy, Budziszczce, Bonin, Kłępnica, Bełczna, Trzuszczyna, Łobżany, Dalno, Karwowo, Meszne, Zachelmie, Prusinowo, Worowo (dz. nr 249) i Worowo (dz. nr 28/8), Dobieszewo, Rożnowo, Przyborze, Poradz.

⁵² Urządzenia do zabaw dla dzieci oraz urządzenia do ćwiczeń.

publicznych bez uprzedniego zgłoszenia ich budowy organowi administracji architektoniczno-budowlanej, wymaganego przepisami art. 30 ust. 1 pkt 4 ustawy *Prawo budowlane*.

(dowód: akta kontroli str. 930-932)

Kierownik Wydziału IK, wyjaśniła, że przez przeoczenie nie dokonała zgłoszenia budowy na placu zabaw w Łobzie przy ul. Kościuszki (działka nr ewid. 95/11) huśtawki podwójnej i urządzenia do ćwiczeń stepper, gdyż urządzenia te zamontowano na istniejącym już placu zabaw. Sekretarz Gminy kierująca pracą Wydziału OA, realizującego inwestycje z funduszu sołectkiego wyjaśniła, że pracownik Wydziału OA realizujący zakupy pojedynczych elementów na placu zabaw wspólnie z sołtysami, nie posiada specjalistycznej wiedzy z dziedziny prawa budowlanego i nie wiedział, że budowa obiektów małej architektury w miejscach publicznych wymaga zgłoszenia tego faktu organowi administracji architektoniczno-budowlanej. W wyjaśnieniach podała także: *Pracownik Wydziału IK mający nadzór m.in. nad placami zabaw, nie weryfikował zadań i czynności wykonanych przez pracownika Wydziału OA. Z uwagi na to, że pracownicy poszczególnych Wydziałów zajmowali się różnymi czynnościami i zabrakło komunikacji pomiędzy Wydziałami, nastąpiło rozwarstwienie obowiązków i czynności z tym związanych. Nadmienić należy, że zlecane przeglądy placów zabaw na terenie gminy Łobez, nie wykazały wystąpienia jakichkolwiek nieprawidłowości, w tym w szczególności braku certyfikatów bezpieczeństwa. Pragnę zapewnić, że począwszy od chwili obecnej, zagadnienia związane z kontrolowanym obszarem w naszej Gminie są porządkowane.*

(dowód: akta kontroli str. 222, 925)

Zgodnie ze standardem 2 kontroli zarządczej - *Kompetencje zawodowe*, określonym w komunikacie Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych⁵³, należy zadbać, aby osoby zarządzające i pracownicy posiadali wiedzę, umiejętności i doświadczenie, pozwalające skutecznie i efektywnie wypełniać powierzone zadania.

Burmistrz, zarządzeniem Nr 961/2018 z dnia 14 maja 2018 r. w sprawie *ustalenia Regulaminu organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Łobzie*, ustalił nowy Regulamin organizacyjny, w którym doprecyzowano kwestie związane z realizacją poszczególnych zadań przez merytoryczne komórki organizacyjne Urzędu. Sekretarz Gminy wyjaśniła, że w trakcie kontroli NIK, podczas spotkania z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego, omówiono dalsze działania zmierzające do uporządkowania kwestii związanych ze zgłaszaniem budowy urządzeń na placach zabaw oraz siłowniach plenerowych. Trwają także czynności związane ze zleceniem wykonania dokumentacji geodezyjnej, niezbędnej do zgłoszenia Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego istniejących już elementów placów zabaw.

(dowód: akta kontroli str. 682-706, 887)

2. Nie zapewniono zgodnego z dokumentacją techniczną montażu dwóch urządzeń na placu zabaw w miejscowości Meszne oraz dwóch urządzeń do ćwiczeń na placu zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego. Nie zapewniono także wykonania przy trzech urządzeniach na ww. placu zabaw w Łobzie, nawierzchni amortyzującej upadki, wskazanej przez ich producenta oraz w dokumentacji projektowej.

a/ przeprowadzone w trakcie kontroli NIK oględziny na placu zabaw w miejscowości Meszne wykazały, że odległość pomiędzy zamontowanymi na tym placu zabaw w 2017 r. karuzelą oraz grą w kółko i krzyżyk wynosiła 280 cm, podczas gdy wielkość strefy bezpieczeństwa od karuzeli powinna wynosić, co najmniej 200 cm, a od urządzenia kółko i krzyżyk, co najmniej 155 cm (tj. pomiędzy tymi urządzeniami, co najmniej 355 cm). Sołtys Sołectwa Meszne, w protokole odbioru robót montażowych z dnia 15 listopada 2017 r., dotyczącym prac wykonanych na placu zabaw w miejscowości Meszne

⁵³ Dz. Urz. Ministra Finansów Nr 15, poz. 84, dalej: *standardy kontroli zarządczej*.

potwierdził, że dostarczone i zamontowane urządzenia zabawowe były zgodne z zamówieniem.

(dowód: akta kontroli str. 596-599, 615, 628-639)

b/ w wyniku oględzin przeprowadzonych w trakcie kontroli NIK na placu zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego stwierdzono, że odległość pomiędzy urządzeniami do ćwiczeń orbitrek i biegacz wynosiła ok. 315 cm, podczas, gdy dla tych urządzeń ustalone strefy bezpieczeństwa wynosiły: orbitrek pojedynczy 477,6 cm x 424,1 cm i biegacz pojedynczy 468,9 cm x 407 cm⁵⁴. Podkreślić należy, że także w projekcie zagospodarowania działki (opracowanym na zlecenie Gminy przed przystąpieniem do realizacji ww. inwestycji), projektant przewidział niezachodzące na siebie strefy bezpieczeństwa dla tych urządzeń. Sekretarz Gminy w protokole odbioru urządzeń na ww. plac zabaw oświadczyła, że urządzenia zostały dostarczone i zamontowane zgodnie z zamówieniem.

(dowód: akta kontroli str. 313, 325, 357-364, 602-605, 616-619, 915)

c/ na placu zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego, w strefach bezpieczeństwa huśtawki wahadłowej podwójnej, huśtawki wahadłowej *bocianie gniazdo* oraz zestawu zabawowego nawierzchnię stanowiły grunt i darń. Zgodnie z wymaganiami określonymi w instrukcjach i kartach technicznych ww. urządzeń, przekazanych Gminie przez wykonawcę, w przypadku huśtawki wahadłowej podwójnej oraz huśtawki wahadłowej *bocianie gniazdo*, urządzenia te należało zainstalować na nawierzchni żwirowej, piaskowej, wiórowej, korowej lub gumowej, a w przypadku nawierzchni sypkich zalecono minimum 30 cm jej grubości o odpowiedniej wielkości ziaren. W przypadku zestawu zabawowego, pod jego elementami takimi jak: wieża, kratownica, trap łączący, rura strażacka, drabinka pozioma oraz wejście strażackie, które mają krytyczną wysokość upadku większą niż 1m, powinna być stosowana nawierzchnia sypka lub syntetyczna (w przypadku nawierzchni sypkiej zalecono jej grubość minimum 30 cm o odpowiedniej wielkości ziaren). Także w projekcie budowlanym opracowanym dla tego placu zabaw wskazano, że w strefach bezpieczeństwa należy wykonać wymianę nawierzchni zgodnie z PN-EN 1176.

(dowód: akta kontroli str. 325, 339-356i, 602-605, 616-619, 914)

Sekretarz Gminy wyjaśniła, że miejsca usytuowania poszczególnych urządzeń na placu zabaw w miejscowości Meszne były wskazywane przez sołtysa. Najprawdopodobniej nie zweryfikował on, czy urządzenia zostały zamontowane zgodnie z instrukcjami producenta, gdyż nie jest specjalistą w dziedzinie budownictwa. W wyjaśnieniach podała, że podczas odbioru prac wykonanych na placu zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego, dokonała oceny prawidłowości wykonania umowy dostawy i montażu urządzeń oraz sprawdziła strefy bezpieczeństwa przy każdym zamontowanym urządzeniu. *Jako osoba nieposiadająca wiedzy z dziedziny prawa budowlanego, w chwili podpisania protokołu końcowego nie miałam wiedzy na temat wymaganych stref bezpieczeństwa oraz nawierzchni amortyzującej upadki. Osoba, która była pierwotnie wyznaczona do odbioru wykonania zadania (pracownik Wydziału IK), z przyczyn zdrowotnych nie mogła uczestniczyć w oględzinach placu zabaw w dniu odbioru. Umowa zawarta z wykonawcą nie obejmowała dostosowania nawierzchni do zakupionych urządzeń. Dodatkowo żadna z osób zaangażowanych w wykonanie tego zadania, nie wskazała na konieczność dostosowania nawierzchni amortyzującej upadki do poszczególnych elementów jak i na zachowanie odpowiednich stref bezpieczeństwa.* Sekretarz Gminy wyjaśniła także, że po przekazaniu dokumentacji zakupionych elementów na poszczególne gminne place zabaw pracownikowi Wydziału IK, nie otrzymała informacji zwrotnej o nieprawidłowościach (osoba odpowiedzialna za stan i utrzymanie placów zabaw nie zwróciła uwagi na konieczność dostosowania nawierzchni do konkretnych urządzeń). Gminne place zabaw były poddawane okresowej (corocznej) kontroli, która nie wykazała nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 290, 663-664, 896-897)

⁵⁴ 180 cm z każdej strony urządzenia.

Według treści protokołów z przeprowadzonych okresowych kontroli obiektów małej architektury na placach zabaw, podstawą ich przeprowadzenia były przepisy ustawy *Prawo budowlane* oraz rozporządzenie w sprawie warunków technicznych i nie obejmowały one sprawdzenia z dokumentacją techniczną wymaganych stref bezpieczeństwa. Ponadto ww. urządzenia na placach zabaw zostały zamontowane już po przeprowadzonych w 2017 r. kontrolach okresowych.

(dowód: akta kontroli str. 325, 562, 905-906, 933-934, 963-985)

3. Zamontowanie na trzech spośród czterech skontrolowanych placów zabaw, ogrodzeń niezgodnych w przepisami § 41 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych.

W wyniku oględzin przeprowadzonych podczas kontroli NIK na placach zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego oraz w miejscowościach Meszne i Suliszewice stwierdzono, że część ogrodzenia tych placów, którego wysokość wynosiła odpowiednio: 1,61 m, 1,47 m oraz 1,47 m, posiadała w górnej części ostre zakończenia. Ponadto na ogrodzeniu placu zabaw w miejscowości Meszne, od strony budynku mieszkalnego, znajdował się drut kolczasty.

(dowód: akta kontroli str. 596-623, 626-627, 674, 669-672, 676)

Zgodnie z treścią § 41 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, ogrodzenie nie może stwarzać zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi i zwierząt oraz zabronione jest umieszczanie na ogrodzeniach, na wysokości mniejszej niż 1,8 m m.in. ostro zakończonych elementów i drutu kolczastego.

Sekretarz Gminy wyjaśniła, że ogrodzenia są tak skonstruowane, aby uniemożliwić wspinanie się na nie dzieci. Ogrodzenia panelowe zamontowane w miejscowościach Meszne i Suliszewice oraz ogrodzenie na plac zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego zostały wprawdzie sfinansowane z funduszu sołectkiego oraz w ramach tzw. budżetu obywatelskiego, jednak nadzór nad ich montażem spoczywał na Wydziale IK. Burmistrz wyjaśnił: *wiedziałem, że zakupywane są ogrodzenia montowane wokół gminnych placów zabaw. Nie miałem wiedzy jednak o tym, że część ogrodzenia nie spełnia wymogów określonych w przepisach. W związku z powyższym zostaną podjęte działania prowadzące do usunięcia nieprawidłowości.*

(dowód: akta kontroli str. 660, 664, 669-672, 674)

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. 13 lipca 2018 r. usunięto ostro zakończone elementy ogrodzeń placów zabaw w miejscowościach Meszne i Suliszewice oraz usunięto ogrodzenie z drutem kolczastym na placu zabaw w miejscowości Meszne.

(dowód: akta kontroli str. 1031-1033)

4. W przypadku 10 spośród 47 urządzeń (21,3%), zainstalowanych na placach zabaw oraz siłowniach plenerowych w latach 2016-2017, nie była przechowywana w Urzędzie: dokumentacja techniczna tych obiektów oraz instrukcje ich użytkowania, konserwacji lub przeglądów.

Braki dotyczyły dokumentacji następujących urządzeń zamontowanych na placach zabaw:

- 1/ karuzeli krzyżowej, orbitreka i huśtawki w Sołectwie Dalno;
- 2/ huśtawki w Sołectwie Worowo;
- 3/ karuzeli platformowej w Sołectwie Łobżany;
- 4/ słupa z koszem w Sołectwie Zajezierze;
- 5/ ścianki gimnastyczno-sprawnościowej, słupa z koszem oraz huśtawki w Sołectwie Grabowo;
- 6/ stołu do tenisa w Sołectwie Tarnowo.

(dowód: akta kontroli str. 926-929)

Ponadto instrukcja oględzin, kontroli i inspekcji, dotycząca czterech urządzeń siłowni plenerowej w Łobzie przy ul. Łożnickiej, odebranych w dniu 21 listopada 2017 r., została

pozyskana od wykonawcy przez Kierownika Wydziału IR w trakcie kontroli NIK (w dniu 16 kwietnia 2018 r.)

(dowód: akta kontroli str. 291-310)

W myśl przepisów art. 60 ustawy *Prawo budowlane*, inwestor, oddając do użytkowania obiekt budowlany, przekazuje właścicielowi lub zarządcy obiektu dokumentację budowy i dokumentację powykonawczą. Przekazaniu podlegają również inne dokumenty i decyzje dotyczące obiektu, a także, w razie potrzeby, instrukcje obsługi i eksploatacji obiektu, instalacji i urządzeń związanych z tym obiektem. Zgodnie z przepisami art. 63 ust. 1 tej ustawy, właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest obowiązany przechowywać ww. dokumentację przez okres istnienia obiektu.

Sekretarz Gminy wyjaśniła, że elementy wyposażenia placów zabaw w sołectwach zostały zamontowane w obecności sołtysów, którzy są w posiadaniu m.in. instrukcji tych urządzeń. Sołtysi zostali poproszeni o dostarczenie dokumentów, lecz do dnia dzisiejszego nie przedłożono ich w Urzędzie.

Burmistrz wyjaśnił: *pracownicy Urzędu są w posiadaniu dokumentacji w postaci m.in. protokołów odbioru, certyfikatów, atestów zgodności, instrukcji obsługi oraz kart gwarancyjnych zakupionych elementów placów zabaw i siłowni plenerowych. Przy każdym zakupie dostawcy byli informowani o konieczności załączenia ww. dokumentacji.*

(dowód: akta kontroli str. 258, 1015)

Zgodnie z przepisami art. 63 ust. 1 ustawy *Prawo budowlane*, obowiązany do przechowywania dokumentacji obiektu jest jego właściciel lub zarządca.

5. Nie zapewniono rzetelnego prowadzenia ewidencji środków trwałych Urzędu, w zakresie majątku znajdującego się na placach zabaw oraz w miejscach przeznaczonych do rekreacji.

a/ 14 urządzeń spośród 47 obiektów małej architektury wybudowanych na gminnych placach zabaw oraz siłowniach plenerowych w latach 2016-2017 (29,8%), nie zostało ujętych w ewidencji środków trwałych prowadzonej w Urzędzie⁵⁵. Zakupu i montażu urządzeń na placu zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego, piaskownicy na placu zabaw w miejscowości Dalno, a także urządzeń na siłowniach plenerowych w Łobzie przy ul. Łożnickiej oraz w miejscowości Belczna dokonano w 2017 r. Obiekty te oddano do użytkowania niezwłocznie po dokonaniu ich odbiorów⁵⁶. Pomimo tego do dnia kontroli NIK tj. 6 kwietnia 2018 r. wybudowane obiekty i zamontowane w ww. miejscach urządzenia, nie zostały ujęte w ewidencji księgowej majątku Gminy. Wartość księgowa ww. środków trwałych wynosiła ogółem 77 190,49 zł. Ponadto w latach 2016-2017, w ewidencji analitycznej środków trwałych nie była ujęta piaskownica, zlokalizowana w Łobzie w czworoboku przy ul. Mickiewicza, którą zlikwidowano w 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 79-80, 148-152, 170-171, 262-269, 294, 325, 387-388, 463-492, 987, 550-551, 810, 815, 821-822, 926-932, 936)

Przyczyną powyższego, było niesporządzenie przez pracowników oraz nieprzekazanie do Wydziału FB dokumentów *OT – przyjęcie środka trwałego*⁵⁷.

(dowód: akta kontroli str. 102-115, 148-150, 282-290, 404, 453, 457, 986)

b/ do czasu kontroli NIK, nie podjęto działań mających na celu likwidację i wykreślenie z ewidencji środków trwałych czterech urządzeń placu zabaw w Worowie (na działce 249) o wartości księgowej ogółem 4 198,99 zł.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że demontaż placu zabaw w Worowie przeprowadzony został siłami własnymi i brak jest dokumentów to potwierdzających. Według złożonych

⁵⁵ Prowadzonej zgodnie z zakładowym planem kont dla Urzędu na kontach 011- środki trwałe i 013 – pozostałe środki trwałe, ani w ewidencji analitycznej środków trwałych.

⁵⁶ Odbioru urządzeń siłowni plenerowej w miejscowości Belczna dokonano 15 września 2017 r., siłowni plenerowej przy ul. Łożnickiej - 21 listopada 2017 r., a urządzeń na placu zabaw przy ul. Chrobrego w Łobzie -14 oraz 29 czerwca 2017 r. W przypadku piaskownicy w miejscowości Dalno nie sporządzono protokołu odbioru.

⁵⁷ Dalej: OT.

wyjaśnień, zostały one zdemontowane w czerwcu 2017 r., po kontroli przeprowadzonej przez pracowników PINB⁵⁸.

(dowód: akta kontroli str. 458, 544, 550, 557, 595-596, 623)

Zgodnie z przepisami § 6 pkt 1 zarządzenia Burmistrza nr 34/2017 z dnia 31 grudnia 2014 r. w sprawie powołania Stałej Komisji Likwidacyjnej do przeprowadzania likwidacji mienia oraz zasad przeprowadzania likwidacji⁵⁹, osoba będąca użytkownikiem określonego składnika majątku, zgłasza w formie pisemnej Przewodniczącemu Komisji potrzebę przeprowadzenia likwidacji.

Kierownik Wydziału IK wyjaśniła, że z powodu niedopatrzenia na bieżąco nie dokonała zgłoszenia potrzeby likwidacji ww. urządzeń Przewodniczącemu Komisji Likwidacyjnej. W trakcie kontroli NIK, Kierownik sporządziła wnioski do Komisji likwidacyjnej o likwidację czterech urządzeń⁶⁰ oraz sporządzono dokumenty LT – *likwidacja środka trwałego* dla ww. urządzeń.

(dowód: akta kontroli str. 535, 653-654, 823-826)

Powyższe zaniechania stanowiły naruszenie przepisów art. 20 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowość⁶¹, zgodnie z którym do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym.

(dowód: akta kontroli str. 79-80, 262-269a)

W trakcie kontroli, na podstawie sporządzonych dokumentów OT oraz LT, dokonano wymaganych zmian w ewidencji środków trwałych Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 102-117, 148-150, 262-269a, 311, 394-400, 821- 826, 987-988)

c/ zakupiony w dniu 25 maja 2016 r. i zamontowany na placu zabaw w miejscowości Tarnowo stół do tenisa PRO OUTDOO 510M, ujęto w ewidencji analitycznej środków trwałych, jako środek trwały Sołectwa Tarnowo, a nie jako środek trwały na placu zabaw w tej miejscowości.

K. R. – inspektor w Wydziale FB Urzędu odpowiedzialna za prowadzenie ewidencji środków trwałych wyjaśniła: w OT Nr OA.2610.1.39.2016.AM z dnia 31 maja 2016 r., wskazano jako miejsce użytkowania Sołectwo Tarnowo. W przypadku, kiedy na OT jednoznacznie nie ma wskazanego miejsca użytkowania danego składnika środka trwałego, proszę o dodatkowe wyjaśnienia pracownika merytorycznego. W tym przypadku nie miałam wątpliwości, co do miejsca użytkowania stołu tenisowego i wprowadziłam do ewidencji środków trwałych zgodnie z dowodem OT.

A. M. – inspektor w Wydziale OA sporządzająca dokument OT wyjaśniła, że stół został zakupiony ze środków funduszu sołectkiego w 2016 r. z przeznaczeniem na tereny ogólnodostępne Sołectwa Tarnowo, w skład których wchodzi między innymi plac zabaw.

W trakcie kontroli dokonano korekty miejsca użytkowania ww. urządzenia w ewidencji środków trwałych Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 86-87, 394-400, 402, 541-543, 563, 596, 623)

6. Dokonano zakupu trzech urządzeń na plac zabaw bez zlecenia podpisanego przez uprawnione osoby, wymaganego przepisami zarządzenia Burmistrza nr 652/2017 z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie ustalenia instrukcji obiegu i kontroli dokumentów w Urzędzie Miejskim w Łobzie⁶².

⁵⁸ Demontaż urządzeń potwierdziły oględziny przeprowadzone w trakcie kontroli NIK.

⁵⁹ Zmienione zarządzeniem nr 823/2017 z dnia 6 listopada 2017 r., dalej: zarządzenie w sprawie likwidacji.

⁶⁰ Schody z poręczami, huśtawka ważka, huśtawka podwójna i zjeżdżalnia.

⁶¹ Dz. U. z 2018 r. poz. 395, ze zm.

⁶² Zmieniając zarządzeniem Nr 888/2018 Burmistrza z dnia 12 lutego 2018 r., dalej: instrukcja obiegu i kontroli dokumentów.

Przed dokonaniem 5 lipca 2017 r. zakupu z funduszu sołeckiego piaskownicy dla Sołectwa Dalno za kwotę 249 zł, nie sporządzono zlecenia (zamówienia), wymaganego przepisami § 26 ust. 1 *instrukcji obiegu i kontroli dokumentów*.

Ponadto na zleceniu zakupu urządzeń na plac zabaw dla sołectwa Meszne przedłożonym w trakcie kontroli (karuzela krzyżowa oraz kółko i krzyżyk za kwotę 5 000 zł), brak było podpisów przedstawicieli zamawiającego.

W myśl przepisów § 26 ust. 1 *instrukcji obiegu i kontroli dokumentów*, podstawą dokonania zakupu materiałów, środków trwałych bądź usług, jest zlecenie (zamówienie). Zlecenia wystawiają właściwi pracownicy Urzędu w dwóch egzemplarzach, z których jeden po podpisaniu przez Skarbnika lub osobę przez niego upoważnioną oraz Burmistrza, jego Zastępcę lub Sekretarza dostaje kontrahent, a drugi egzemplarz wydział wystawiający zlecenie (zamówienie).

(dowód: akta kontroli str. 452, 899-900, 903-906, 933-934, 996)

Sekretarz Gminy wyjaśniła, że sołtys Sołectwa Dalno dokonał zakupu bez uprzedniego poinformowania pracownika Wydziału OA, co uniemożliwiło przygotowanie wymaganego zlecenia. Po otrzymaniu faktury, przed dokonaniem zapłaty sprawdzono, że w planie finansowym są zabezpieczone środki na ten cel. Sołtysa pouczone o niewłaściwym sposobie dokonania zakupu i taka sytuacja już się nie powtórzyła. W wyjaśnieniach Sekretarz Gminy podała, że zlecenie zakupu karuzeli krzyżowej oraz urządzenia kółko i krzyżyk omyłkowo nie zostało podpisane przez wskazane w zarządzeniu osoby. Zlecenie zostało wystawione w dwóch egzemplarzach, z czego jeden został wysłany do wykonawcy z prośbą o podpisanie i zwrot. Po otrzymaniu faktury, jeden egzemplarz zlecenia został przekazany do Wydziału FB i przed dokonaniem płatności wydatek został zweryfikowany. Wyjaśniła także, że zorganizowano spotkanie z sołtysami w celu pouczenia i przypomnienia o procedurze dokonywania zakupów z funduszu sołeckiego.

(dowód: akta kontroli str. 592, 657, 887, 898, 990)

7. Brak *Regulaminu korzystania z placu zabaw*, na jednym z czterech skontrolowanych gminnych placów zabaw.

Podczas oględzin przeprowadzonych w trakcie kontroli NIK na placu zabaw Łobzie (przy fontannie), stwierdzono brak *Regulaminu korzystania z placu zabaw*. Zgodnie z przepisami § 2 uchwały Nr XXXIII/253/2017, przyjęty tą uchwałą *Regulamin korzystania z placu zabaw* miał być podany do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie na tablicy informacyjnej przy wejściu na teren każdego placu zabaw w Gminie Łobez. Wykonanie uchwały powierzono Burmistrzowi (§ 3 tej uchwały).

(dowód: akta kontroli str. 39-40, 609)

Burmistrz wyjaśnił: *plac zabaw przy fontannie był wyposażony w regulamin, tak jak inne gminne place zabaw. Nie wiem kto go usunął*. Regulamin umieszczono na ww. placu zabaw niezwłocznie po przeprowadzonych oględzinach.

(dowód: akta kontroli str. 660, 809)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Rozproszenie obowiązków dotyczących urządzania placów zabaw i siłowni plenerowych, powierzenie ich m.in. osobom nieposiadającym odpowiedniej wiedzy oraz doświadczenia w przygotowaniu, realizacji oraz rozliczeniu procesów inwestycyjnych, a także niezapewnienie właściwego obiegu informacji o obiektach oddanych do użytkowania, stwarzają ryzyko wystąpienia nieprawidłowości przy urządzaniu gminnych placów zabaw i siłowni plenerowych oraz ich późniejszej eksploatacji. Ustalenia kontroli wskazują także na konieczność zapewnienia bieżącej i skutecznej komunikacji pomiędzy pracownikami Urzędu, dotyczącej urządzeń montowanych i demontowanych na placach zabaw i siłowniach plenerowych. Podkreślić należy, że zgodnie ze standardem 18 kontroli zarządczej – *Komunikacja wewnętrzna*, należy zapewnić efektywne mechanizmy przekazywania ważnych informacji w obrębie struktury organizacyjnej jednostki oraz w obrębie jednostki samorządu terytorialnego.

Przy urządzeniu placów zabaw oraz siłowni plenerowych, a także doposażaniu istniejących obiektów, Gmina podejmowała działania na rzecz zapewnienia bezpiecznego korzystania z tych obiektów. Ustalony został *Regulamin korzystania z placu zabaw*, a przy udzielaniu zamówień sprawdzano, czy dostawcy oferują urządzenia, których jakość i bezpieczeństwo zostały potwierdzone stosownymi certyfikatami. Nie zapewniono jednak w pełni realizacji obowiązku zgłoszenia organowi administracji architektoniczno-budowlanej budowy obiektów małej architektury w miejscach publicznych, przechowywania w Urzędzie dokumentacji 10 z 47 zamontowanych urządzeń oraz prowadzenia w sposób rzetelny ewidencji środków trwałych stanowiących wyposażenie placów zabaw. Ogrodzenia zastosowane na trzech skontrolowanych placach zabaw nie odpowiadały wymogom określonym w przepisach rozporządzenia w sprawie warunków technicznych. Dla trzech urządzeń nie zapewniono zastosowania wymaganej nawierzchni amortyzującej upadki, a dla czterech wielkości stref bezpieczeństwa ustalonych w ich dokumentacji technicznej.

2. Nadzór nad funkcjonowaniem publicznych gminnych placów zabaw i miejsc służących do rekreacji

Opis stanu faktycznego

2.1. Zgodnie z zapisami pkt IV ppkt 22 *Regulaminu organizacyjnego*, nadzór i utrzymanie placów zabaw na terenach zieleni miejskiej należały do podstawowego zakresu działania Wydziału IK. Zarządzeniem Nr 961/2018 z dnia 14 maja 2018 r. w sprawie ustalenia *Regulaminu organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Łobzie* (pkt IV ppkt 22), Burmistrz powierzył ww. Wydziałowi gospodarowanie i utrzymanie placów zabaw i siłowni plenerowych na terenie gminy Łobez. Bezpośredni nadzór nad pracą tego Wydziału sprawował Zastępca Burmistrza⁶³.

(dowód: akta kontroli str. 9, 15, 77, 91, 222, 682, 692)

Nadzór nad utrzymaniem terenów ogólnie dostępnych stanowiących własność Gminy Łobez, w tym placów zabaw ujęto w zakresie czynności P.D. – inspektora w Wydziale IK. Do zakresu obowiązków Kierownika Wydziału IK należał nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem Wydziału, w tym m.in. w zakresie nadzoru i utrzymania placów zabaw na terenach zieleni miejskiej. Zadania dotyczące sprawowania bieżącego nadzoru nad stanem technicznym urządzeń oraz stanem higieniczno-sanitarnym placów zabaw i miejsc przeznaczonych do rekreacji powierzone zostały także K.T. robotnikowi gospodarczemu. Pracownik ten wyjaśnił, że P.D. - inspektor w Wydziale IK, polecił mu ustnie na początku jego pracy w Urzędzie, że ma zajmować się *dopilnowaniem napraw i konserwacji urządzeń na placach zabaw, a po wybudowaniu pierwszej siłowni, polecił mu także opiekę nad takimi urządzeniami*. Według złożonych wyjaśnień, również ten inspektor ustnie wskazał K.T. częstotliwość (co najmniej raz w miesiącu) oraz zakres nadzoru (stan techniczny i uszkodzenia urządzeń).

(dowód: akta kontroli: str. 54–59, 91, 270-273)

K.T. – robotnik gospodarczy nie posiadał do czasu kontroli NIK zakresu czynności w formie pisemnej. Zgodnie z przepisami § 13 ust. 2 *Regulaminu organizacyjnego*, szczegółowy podział zadań oraz zakres obowiązków i upoważnień dla wszystkich stanowisk w wydziałach, określają ich kierownicy w zakresach czynności. Zgodnie ze *standardami kontroli zarządczej* – standard 3 *Struktura organizacyjna* - zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności poszczególnych komórek oraz zakres podległości pracowników, powinien być określony w formie pisemnej, w sposób przejrzysty i spójny. Aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika. Kierownik Wydziału IK wyjaśniła, że rodzaj pracy K.T. - robotnika gospodarczego został wskazany w umowie o pracę⁶⁴, a uwzględniając charakter jego

⁶³ Od 2 stycznia 2015 r. na stanowisko Zastępcy Burmistrza powołany został Pan Krzysztof Czerwiński.

⁶⁴ W umowach o pracę, jako rodzaj umówionej pracy wskazano – robotnik gospodarczy.

pracy skorzystała z ustnej formy informacji. W trakcie kontroli NIK Kierownik IK ustaliła zakres czynności dla pracownika gospodarczego K.T., zgodnie z którym do jego obowiązków należało m.in. *bieżące monitorowanie i naprawa urządzeń małej architektury, w tym placów zabaw i siłowni plenerowych oraz zgłaszanie bezpośrednio przełożonemu poważnych usterek urządzeń małej architektury, w tym usterek na placach zabaw i siłowniach zewnętrznych.*

(dowód: akta kontroli str. 11, 276-279, 687, 887-889)

W sprawie przejęcia przez Wydział IK obowiązków utrzymania i nadzoru nad placami zabaw oraz siłowniami plenerowymi zarządzanymi przez inne komórki organizacyjne Urzędu, Kierownik Wydziału IK wyjaśniła, że: *w przypadku realizacji placów zabaw w ramach funduszu sołeckiego, Wydział IK uzyskiwał informacje o tym fakcie na podstawie ustnych zawiadomień pracownika Wydziału OA. Z chwilą podjęcia takiej wiedzy, place te objęte były bieżącym nadzorem i zgłaszane przez Wydział IK do przeglądów rocznych. Wydział IK nie otrzymywał od Wydziału OA dokumentacji obiektów. Obiekty realizowane przez Wydział IR przekazane zostały do Wydziału IK protokołami OT. Protokoły odbioru, karty gwarancyjne, instrukcje instalacji znajdują się w Wydziale IR, jako komplet dokumentacji związanej z realizacją obiektów. W Urzędzie nie została opracowana procedura dotycząca przekazywania odpowiedzialności oraz dokumentów w ww. zakresie.*

(dowód: akta kontroli str. 203)

Pracownicy Urzędu realizujący zadania dotyczące bieżącego utrzymania oraz nadzoru nad funkcjonowaniem gminnych placów zabaw i miejsc przeznaczonych do rekreacji nie brali udziału w kursach, ani szkoleniach dotyczących funkcjonowania oraz użytkowania takich obiektów, a także zasad nadzoru nad ww. obiektami.

K.T. – robotnik gospodarczy wyjaśnił, że żaden z pracowników Urzędu nie pokazywał mu, ani nie przekazywał instrukcji dotyczących kontroli i konserwacji urządzeń, które zostały przekazane Gminie przez wykonawców, ani nie zobowiązał go do wykonywania prac zgodnie z tymi instrukcjami. Pracownik ten był z wykształcenia mechanikiem samochodowym. Wyjaśnił, że podczas pracy zawodowej zajmował się m.in. stolarstwem, ślusarstwem i spawaniem, a jego doświadczenie dotyczące nadzoru i konserwacji urządzeń na placach zabaw oraz w miejscach przeznaczonych do rekreacji wynika z dotychczasowej kilkuletniej pracy w Urzędzie.

(dowód: akta kontroli str. 270-273, 708)

2.2. Za administrowanie placami zabaw znajdującymi się na terenie placówek oświatowych odpowiadali dyrektorzy tych placówek. Za nadzór nad pozostałymi gminnymi placami zabaw i siłowniami plenerowymi odpowiedzialni byli pracownicy Wydziału IK. W kontrolowanym przez NIK okresie, Gmina nie powierzyła administrowania placami zabaw i siłowniami plenerowymi podmiotom zewnętrznym.

(dowód: akta kontroli, str. 6-29, 91-92, 263)

2.3. W Urzędzie nie opracowano oraz nie ustalono w formie pisemnej procedury, ani zasad sprawowania nadzoru nad funkcjonowaniem gminnych placów zabaw i miejsc przeznaczonych do rekreacji⁶⁵, a także utrzymania ich w odpowiednim stanie technicznym oraz higieniczno-sanitarnym. Nie opracowano i nie wdrożono także wytycznych dotyczących usuwania zgłaszanych usterek na placach zabaw.

Kierownik Wydziału IK wyjaśniła, że pomimo braku takich procedur, zgodnie ze stosowaną praktyką, place zabaw podlegały bieżącym kontrolom poprzez oględziny. W trakcie oględzin usuwane były zanieczyszczenia nawierzchni. Ponadto robotnik gospodarczy zatrudniony w Wydziale IK, na bieżąco naprawiał zauważone uszkodzenia. W wyjaśnieniach podała także, że w przypadku zgłoszenia o istniejącej usterce przez osoby trzecie, była ona usuwana bez zbędnej zwłoki lub w przypadku stwierdzenia, że urządzenie nie nadaje się do naprawy, było ono demontowane.

⁶⁵ Nie określono częstotliwości i zakresu kontroli takich obiektów.

W Urzędzie nie ustalono obowiązku dokumentowania podejmowanych w ww. zakresie działań i nie dokumentowano wykonywanych czynności związanych z bieżącym nadzorem nad placami zabaw i siłowniami plenerowymi oraz konserwacją i naprawami urządzeń. K.T. – robotnik gospodarczy wyjaśnił, że nie został zobowiązany przez przełożonych do dokumentowania czynności, które wykonywał na placach zabaw. W wyjaśnieniach podał: *nie notowałem nigdzie kiedy, jakie place zabaw i inne miejsca sprawdziłem oraz czy są uszkodzenia urządzeń, czy nie. Sporadycznie tylko wykonywałem zdjęcia uszkodzonych urządzeń, głównie robił to inspektor w Wydziale IK. Informacje o ujawnionych uszkodzeniach przekazywałem P.D. ustnie, jak również on ustnie informował mnie o zgłoszeniu uszkodzeń na placach zabaw przez sołtysów.*

(dowód: akta kontroli str. 201, 203, 272)

Według wyjaśnień K.T. robotnika gospodarczego, urządzenia sprawdzał na bieżąco w ramach realizacji innych obowiązków, takich jak utrzymanie porządku, czy pielęgnacja zieleni. Na terenie miasta robił to, co najmniej raz na tydzień, natomiast w sołectwach średnio raz w miesiącu w okresie letnim lub częściej, w przypadkach zgłoszenia uszkodzeń przez sołtysa. W okresie zimowym jedynie przy okazji wykonywania w pobliżu placu zabaw innych prac lub na zgłoszenie sołtysa. W sprawie sposobu sprawowania nadzoru wyjaśnił, że m.in. sprawdzał ogólny stan urządzeń, ich stabilność, czy działają prawidłowo, są kompletne i nieuszkodzone, czy z urządzeń nie wystają śruby, gwoździe, czy na terenie placów zabaw i siłowni plenerowych nie ma śmieci, puszek, szkła, kamieni itp. W sprawie podejmowanych działań wyjaśnił m.in., że dokręcał poluzowane śruby, wymieniał uszkodzone elementy drewniane, malował urządzenia, wyrównywał powierzchnię placów zabaw. W przypadku poważniejszych uszkodzeń urządzeń, zgłaszał ten fakt przełożonym. W wyjaśnieniach podał także, że większość napraw wykonywał systemem gospodarczym, natomiast czasami naprawy wykonywane były przez serwis. Gdy naprawa wymagała czasu, zabezpieczał urządzenie taśmą ostrzegawczą.

(dowód: akta kontroli str. 270-273)

P.D. - inspektor w Wydziale IK, któremu w zakresie czynności powierzono nadzór nad utrzymaniem terenów ogólnie dostępnych, stanowiących własność Gminy w tym placów zabaw wyjaśnił, że m.in. na bieżąco monitorował, osobiście lub przy pomocy podległego pracownika, stan techniczny urządzeń i porządek na placach zabaw oraz siłowniach plenerowych; w razie potrzeby zlecał naprawę i konserwację urządzeń małej architektury, corocznie współuczestniczył w zlecaniu okresowych kontroli obiektów osobie posiadającej odpowiedzenie uprawnienia budowlane; zlecał wymianę piasku w piaskownicach; uczestniczył w okresowych kontrolach obiektów przeprowadzanych przez PSSE i PINB; zlecał wykonanie tablic informacyjno-ostrzegawczych i nadzorował ich montaż na placach zabaw.

(dowód: akta kontroli str. 59, 959)

Zastępca Burmistrza wyjaśnił; *w trakcie konserwacji i eksploatacji urządzeń i obiektów małej architektury na placach zabaw i siłowniach plenerowych nie posilkowano się Polskimi Normami, tym niemniej w czasie kontroli rutynowych sprawdzano następujące cechy urządzeń i obiektów małej architektury: kompletność, czystość, stabilność, zużycie części ruchomych, ślady rozkładu i korozji, stan łańcuchów i lin itp. Polska Norma nie jest prawem powszechnie obowiązującym, jest to dokument techniczny do dobrowolnego stosowania, tworzony przez specjalistów z konkretnych dziedzin, przedstawiający najnowsze, zgodne z aktualną wiedzą i poziomem techniki rozwiązania.*

(dowód: akta kontroli str. 552)

2.4. W myśl przepisów art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy *Prawo budowlane*, obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej, co najmniej raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia. Gmina zapewniła przeprowadzenie ww. kontroli

obiektów małej architektury na 31 z 34 (91,2%) placów zabaw oraz urządzeń do ćwiczeń na wszystkich trzech siłowniach plenerowych urządzonych do 2017 r.⁶⁶. Okresowe kontrole przeprowadziła osoba posiadająca uprawnienia budowlane o specjalności konstrukcyjno-budowlanej, co odpowiadało wymogom określonym w art. 62 ust. 4 ustawy *Prawo budowlane*. Wyniki kontroli zostały udokumentowane w sporządzonych przekazanych Gminie.

(dowód: akta kontroli str. 205-215, 274-275, 280, 386, 562, 837-840, 963-985)

W 2016 r. oraz w 2017 r. Gmina zleciła wykonanie okresowych (rocznych) kontroli obiektów małej architektury zlokalizowanych na terenie placów zabaw i siłowni plenerowych stanowiących własność Gminy oraz użytkowanych przez Gminę Łobez⁶⁷. Zastępca Burmistrza oraz Kierownik Wydziału IK wyjaśnili, że zlecając przeprowadzenie kontroli kierowano się przesłanką, że budowle narażone na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania tych budowli, powinny być poddawane kontroli częściej niż raz na pięć lat. Przeglądy zlecane były do wykonania corocznie w celu zapewnienia bezpieczeństwa użytkownikom placów zabaw i miejsc przeznaczonych do rekreacji. Zakres rocznej okresowej kontroli wyczerpywał zakres kontroli pięcioletniej.

(dowód: akta kontroli str. 204-215, 551, 562, 843-844, 960-962)

W wyniku okresowych kontroli obiektów małej architektury przeprowadzonych na 30 placach zabaw i dwóch siłowniach plenerowych w czerwcu 2016 r. stwierdzono, że stan techniczny znajdujących się tam urządzeń nie zagraża bezpieczeństwu i obiekty małej architektury nadają się do użytkowania. W wyniku kontroli przeprowadzonych na 30 placach zabaw i trzech siłowniach plenerowych w czerwcu 2017 r. w przypadku wszystkich siłowni plenerowych oraz 23 placów zabaw potwierdzono, że stan techniczny znajdujących się tam urządzeń nie zagraża bezpieczeństwu i obiekty małej architektury nadają się do użytkowania. Na siedmiu placach zabaw stwierdzono następujące uszkodzenia obiektów:

- 1/ w miejscowości Worowo (działka nr ewid. 249) - wyłamana jedna balustrada drewniana zjeżdżalni;
- 2/ w miejscowości Bełczna - nieodpowiedni stan techniczny opony stanowiącej siedzisko huśtawki, wymagający wymiany;
- 3/ w miejscowości Łobżany - uszkodzenie słupka zjeżdżalni oraz wyłamane uchwyty huśtawki belkowej;
- 4/ w miejscowości Prusinowo - pęknięcie poziomej belki konstrukcyjnej huśtawki łańcuchowej;
- 5/ w miejscowości Grabowo - nieodpowiedni stan jednego słupka konstrukcyjnego huśtawki łańcuchowej, wymagający wymiany;
- 6/ w miejscowości Zachelmie - wyłamane deski blatu stołu drewnianego;
- 7/ w Łobzie na Osiedlu Hanki Sawickiej (obecnie Łoźnicka) - nieodpowiedni stan dwóch desek w piaskownicy, wymagający ich wymiany.

Ponadto osoba przeprowadzająca okresowe kontrole stwierdziła nieodpowiedni stan starej wiaty na placu zabaw w miejscowości Mieszne. W zaleceniach pokontrolnych nakazała zdemontowanie wiaty oraz dokonanie napraw ww. urządzeń lub ich demontaż. Stwierdziła jednocześnie, że obiekty te nadają się do użytkowania po wykonaniu zaleceń.

(dowód: akta kontroli str. 205-215, 274-275, 280, 386, 562, 837-840, 963-985)

Kierownik Wydziału IK wyjaśniła, że zjeżdżalnia na placu zabaw w Worowie oraz pozostałe urządzenia zlokalizowane na działce nr ewid. 249 w tej miejscowości zostały zdemontowane i plac zabaw zlikwidowano. Pozostałe naprawy wskazane w zaleceniach pokontrolnych zostały wykonane na bieżąco siłami własnymi.

(dowód: akta kontroli str. 1029)

⁶⁶ Urządzenia do ćwiczeń na pozostałych trzech siłowniach plenerowych zostały zamontowane w 2017 r., po wykonaniu okresowych kontroli.

⁶⁷ W 2016 r. zlecono przeprowadzenie kontroli na 27 placach zabaw i siłowniach plenerowych, a w 2017 r. na 32.

W protokołach z kontroli placu zabaw w miejscowości Bonin (nr 4/06/2016 oraz 4/06/2017) wskazano, że nie wykonano zalecenia dotyczącego naprawy cokołu betonowego, sformułowanego w protokołach kontroli z 8 czerwca 2015 r. oraz 8 czerwca 2016 r.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że zgodnie z zaleceniami Wydział IK dokonywał napraw cokołu betonowego zlokalizowanego od strony drogi publicznej. Z uwagi jednak na rosnące przy cokole drzewo, które swoimi korzeniami wypychało go, corocznie jego stan ulegał pogorszeniu. Obecnie usunięto najbardziej uszkodzoną część cokołu. Ze wstępnych uzgodnień z Sołtysem wsi Bonin wynika, że w najbliższym czasie plac zabaw zostanie zlikwidowany.

(dowód: akta kontroli str. 205-215, 274-275, 280, 386, 562, 837-840, 963-985)

W wyniku oględzin przeprowadzonych w trakcie kontroli NIK (9 maja 2018 r.) na czterech placach zabaw⁶⁸ stwierdzono, że:

1/ przy urządzeniach o wysokości upadku do jednego metra jak i powyżej jednego metra występowała nawierzchnia trawiasta lub grunt rodzimy, w części stref bezpieczeństwa zjeżdżalni (przy zakończeniu ślizgu i wejściu na zjeżdżalnię, za wyjątkiem zjeżdżalni dla małych dzieci w miejscowości Suliszewice) zastosowano nawierzchnię z piasku amortyzującą upadki;

2/ przy huśtawce wagowej tzw. ważce, zainstalowano elementy hamujące ruch huśtawki;

3/ urządzenia zamontowane na placach zabaw przed okresem objętym kontrolą, nie posiadały oznaczeń o atestach lub certyfikatach bezpieczeństwa;

4/ nawierzchnia placów zabaw była równa, bez wystających elementów;

5/ teren placów zabaw nie był zanieczyszczony;

6/ w obrębie placów zabaw i w ich najbliższym sąsiedztwie nie znajdowały się niezabezpieczone studzienki kanalizacyjne, zbiorniki i ciekły wodne.

Za wyjątkiem opisanych w dalszej części wystąpienia pokontrolnego (str. 25-26) ujawnionych w trakcie oględzin uszkodzeń, urządzenia i obiekty małej architektury były sprawne technicznie, stabilnie zamontowane, nie posiadały ostrych krawędzi i spawów stwarzających ryzyko zranienia. Elementy drewniane obiektów nie były spróchniałe lub przegnite⁶⁹, a elementy metalowe zabezpieczone zostały przed korozją. W trakcie oględzin uzupełniono ubytki gruntu i przykryto piaskiem wystające ponad jego powierzchnię mocowanie huśtawki bujak na sprężynie.

W przypadku siłowni plenerowej przy ul. Łożnickiej w Łobzie oraz urządzeń do ćwiczeń zamontowanych na placu zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego, urządzenia były sprawne i stabilne oraz na każdym z nich zamontowano instrukcję korzystania.

(dowód: akta kontroli str. 596-623)

Po przeprowadzonych oględzinach, kontroler NIK działając na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy o NIK, poinformował Burmistrza o znajdującym się w bezpośrednim sąsiedztwie placu zabaw w Suliszewicach betonowym energetycznym słupie z licznymi ubytkami betonu oraz widocznym przerdzewiałym zbrojeniem, którego stan techniczny stwarza ryzyko upadku na plac zabaw, a tym samym zagrożenie dla osób korzystających z placu zabaw lub powstania szkody w mieniu. W wyniku podjętych przez Gminę działań słup został usunięty.

(dowód: akta kontroli str. 625, 648-651, 1031-1033)

2.5. Według pisemnej informacji udzielonej przez Sekretarza Gminy Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w dniu 2 maja 2018 r., 25 ogólnodostępnych gminnych placów zabaw (75,8% placów zabaw), było wyposażonych w piaskownicę. Burmistrz otrzymywał corocznie od Powiatowego Inspektora Sanitarnego zalecenia dotyczące wymiany piasku w piaskownicach przed sezonem oraz dwa razy w jego trakcie, a także dotyczące wykonania zabezpieczenia piaskownic poprzez ich zakrycie. Również w protokołach

⁶⁸ W miejscowościach Meszne i Suliszewice oraz w Łobzie przy ul. Chrobrego i przy fontannie.

⁶⁹ W przypadku urządzeń na placach zabaw w miejscowości Meszne i Suliszewice oraz placu zabaw w Łobzie przy fontannie drewniane części konstrukcji urządzeń były wkopane do gruntu.

z przeprowadzanych kontroli piaskownic (opisanych w pkt 1.8 niniejszego wystąpienia), pracownicy PSSE odnotowywali fakt poinformowania przedstawiciela Urzędu o konieczności wymiany piasku w sezonie. W badanym okresie Urząd corocznie zlecał⁷⁰ wymianę piasku w piaskownicach na gminnych placach zabaw. Piasek był wymieniany raz w roku przed sezonem, jak wyjaśniła Kierownik Wydziału IK, *ze względów oszczędnościowych*. W razie konieczności był później uzupełniany. W wyjaśnieniach podała, że przepisy nie określają częstotliwości wymiany piasku w piaskownicach. Według dokumentów sprzedaży, w latach 2016-2017 dostarczono do piaskownic piasek uszlachetniony⁷¹, frakcja 0-1 mm, a w 2018 r. piasek frakcja 0-2 mm. Od dostawcy nie wymagano dostarczenia piasku posiadającego atest higieniczny. Kierownik Wydziału IK wyjaśniła, że według jej wiedzy, piasek do piaskownic nie musi posiadać żadnych specjalnych certyfikatów, ani atestów. Wyjaśniła także, że w celu uniknięcia zanieczyszczenia piasku przez zwierzęta, piaskownice w miarę możliwości zostały umieszczone na terenach ogrodzonych, oznaczonych tabliczkami o zakazie wyprowadzania zwierząt. *Zakrywanie piaskownic znajdujących się na terenach ogólnie dostępnych jest niemożliwe z przyczyn organizacyjnych.*

Powiatowy Inspektor Sanitarny w informacji pozyskanej przez NIK na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy o NIK podała, że przekazywane Gminie zalecenia miały charakter instruktażowy, z uwagi na brak uregulowań prawnych, które obligują do egzekwowania tych zaleceń.

(dowód: akta kontroli str. 94-94a, 118-124, 216-221, 377-385, 833, 845-869, 1022-1027)

Kontrole piaskownic przeprowadzone przez pracowników PSSE, opisane w pkt 1.8 niniejszego wystąpienia nie wykazały nieprawidłowości. Również podczas oględzin placów zabaw przeprowadzonych podczas kontroli NIK⁷², nie stwierdzono zanieczyszczeń piasku na skontrolowanych placach zabaw.

(dowód: akta kontroli str.118-124, 377-385, 596-623, 845-868)

Według wyjaśnień Zastępcy Burmistrza, w latach 2016-2018 (I kw.) nie wystąpiły przypadki likwidacji piaskownic na gminnych placach zabaw. Jedna piaskownica została zlikwidowana w kwietniu 2018 r., w trakcie kontroli NIK. Naczelnik Wydziału IK wyjaśniła, że została ona wykonana przed 1994 r. i podjęto decyzję o jej likwidacji oraz zaplanowano w tym miejscu wykonanie nowych urządzeń.

(dowód: akta kontroli str. 92, 553, 557, 596, 623, 1022)

2.6. Urząd otrzymywał corocznie zalecenia od Powiatowego Inspektora Sanitarnego dotyczące wymiany piasku w piaskownicach, w celu ograniczenia ryzyka sanitarnego, co opisano w pkt 2.5 niniejszego wystąpienia. W kontrolowanym okresie, do czasu rozpoczęcia kontroli NIK, Gmina nie otrzymywała od innych organów i instytucji wytycznych dotyczących zasad sprawowania nadzoru nad publicznymi placami zabaw i miejscami przeznaczonymi do rekreacji, ani wyników kontroli takich obiektów prowadzonych przez uprawnione organy, poza protokołami z kontroli przeprowadzonych na placach zabaw przez PSSE. W trakcie kontroli NIK, 9 kwietnia 2018 r. do Urzędu wpłynął komunikat Nr 01/2018 r. Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego do właścicieli, zarządców i użytkowników obiektów małej architektury, związanych z placami zabaw zlokalizowanymi na terenie powiatu łobeskiego, w którym m.in. przypominał o obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa użytkownikom placów zabaw oraz wskazał podstawy prawne dotyczące obowiązku utrzymania obiektów w należytym stanie technicznym oraz estetycznym i poddawania ich okresowym kontrolom. Poinformował także, że szczegółowe wymagania stawiane urządzeniom służącym

⁷⁰ Zamówienie Nr 86/2016 z 17 maja 2016 r., zamówienie Nr 87/2017 z 16 maja 2017 r. oraz zamówienie Nr 68/2018 z 19 kwietnia 2018 r.

⁷¹ Kruszywa naturalne mogą być uszlachetniane poprzez przesiewanie lub płukanie, które ma na celu usuwanie zanieczyszczeń.

⁷² W Łobzie na ul. Chrobrego oraz w miejscowości Suliszewice. Na pozostałych skontrolowanych placach zabaw nie były zamontowane piaskownice.

do rekreacji na placach zabaw oraz sposoby ich montażu zapewniające bezpieczne użytkowanie znajdują się w Polskich Normach.

(dowód: akta kontroli str. 94-95, 377-385, 869, 997-998)

2.7. W 2016 r., w 2017 r. oraz w 2018 r. pracownicy Wydziału Sportu i Turystyki Urzędu sporządzili informacje dotyczące działań związanych z przygotowaniem do wypoczynku letniego na terenie Gminy, które stanowiły odpowiedź na pisma otrzymywane w tej sprawie od Powiatowego Inspektora Sanitarnego. W ww. informacjach przekazanych przez Burmistrza⁷³ Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu podano m.in., że wymieniono piasek w piaskownicach i poddano konserwacji elementy małej architektury znajdujące się na terenach zieleni miejskiej. Jednocześnie informowano o nowych placach zabaw i ich lokalizacji. W informacji z 30 kwietnia 2018 r. wskazano ponadto, że przeprowadzona została rutynowa kontrola wyposażenia placów zabaw oraz podano jej zakres⁷⁴. W badanym okresie nie były sporządzane przez pracowników Urzędu i przekazywane Burmistrzowi, ani Radzie Miejskiej, a także innym organom i instytucjom, informacje o funkcjonowaniu publicznych placów zabaw oraz miejsc przeznaczonych do rekreacji na terenie gminy.

(dowód: akta kontroli str. 96-101, 872-874)

2.8. W budżetach Gminy na lata 2016-2018 zaplanowano środki na utrzymanie publicznych placów zabaw oraz miejsc przeznaczonych do rekreacji. Plan po zmianach wynosił: w 2016 r. 51 800 zł⁷⁵, w 2017 r. 43 450 zł⁷⁶, a na 2018 r. zaplanowano kwotę 27 600 zł. W 2016 r. wydatkowano na ten cel 50 040,74 zł, a w 2017 r. 30 469,73 zł.

(dowód, akta kontroli str. 147a–147b)

2.9. W kontrolowanym okresie Gmina nie podejmowała działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do użytkowników publicznych placów zabaw, poza umieszczeniem na placach zabaw *Regulaminu korzystania z placu zabaw*. Uchwała Rady Miejskiej w Łobzie nr XXXIII/253/2017 w sprawie przyjęcia regulaminu korzystania z placów zabaw zlokalizowanych na terenie Gminy Łobez została umieszczona na stronie internetowej Urzędu w Biuletynie Informacji Publicznej⁷⁷.

(dowód: akta kontroli str. 95, 596-623)

2.10. W okresie objętym kontrolą w Urzędzie nie zarejestrowano skarg i wniosków dotyczących funkcjonowania i stanu technicznego gminnych placów zabaw oraz siłowni plenerowych. W *Regulaminie korzystania z placu zabaw* wskazano numer telefonu, pod który powinny być przekazywane do Urzędu informacje o stwierdzeniu niesprawności jakiegokolwiek elementu na placu zabaw. Według wyjaśnień Zastępcy Burmistrza, w Urzędzie nie jest prowadzony rejestr zgłaszanych nieprawidłowości, dotyczących urządzeń funkcjonujących na placach zabaw, nie istnieją także wytyczne dotyczące ich usuwania. Kierownik Wydziału IK wyjaśniła, że w latach 2016-2018 do dnia kontroli NIK, tj. 27 czerwca 2018 r. nie wpłynęły do Urzędu pisemne zgłoszenia lub sygnały dotyczące nieodpowiedniego stanu technicznego urządzeń na placach zabaw i siłowniach plenerowych lub ich stanu higieniczno-sanitarnego. Zdarzały się zgłoszenia telefoniczne, najczęściej dokonywane przez sołtysów. Wydział IK nie prowadził rejestru zgłoszeń usterek. Usterki zgłaszane telefonicznie były niezwłocznie usuwane. W wyjaśnieniach podała, że w trakcie kontroli NIK 25 czerwca 2018 r. zgłoszono, że daszki na placu zabaw w Parku Kościuszki pokryte są nalotem z glonów. Nalot usunięto 26 czerwca 2018 r.

⁷³ 8 czerwca 2016 r., 26 maja 2017 r. oraz 30 kwietnia 2018 r.

⁷⁴ Sprawdzono kompletność urządzeń, ich czystość i stabilność, zużycie części ruchomych, ślady rozkładu i korozji, stan połączeń elementów, stan łańcuchów i lin itp.

⁷⁵ W 2016 r. dokonano zwiększenia planu wydatków na przeglądy, konserwacje i remonty miejsc przeznaczonych do rekreacji o 7 205 zł.

⁷⁶ W 2017 r. dokonano zwiększenia planu wydatków na przeglądy, konserwacje i remonty publicznych placów zabaw oraz miejsc przeznaczonych do rekreacji o 22 642 zł.

⁷⁷ http://www.prawomiejscowe.pl/UrządMiejskiwLobzie/document/435408/Uchwa%C5%82a-XXXIII_253_2017

Jako najistotniejsze problemy związane z urządzeniem i utrzymaniem placów zabaw Burmistrz wskazał ograniczone środki finansowe na wymianę na nowe urządzeń powstałych przed 1994 r., na profesjonalne i posiadające atesty, niespójne i nieprecyzyjne przepisy lub ich brak, np. dotyczących wymiany piasku w piaskownicach brak wyodrębnionej jednostki posiadającej sprzęt i wyspecjalizowanych pracowników, która mogłaby sprawować nadzór nad obiektami małej architektury oraz ograniczoną liczbę pracowników Urzędu, obciążonych dodatkowo realizacją innych zadań Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 40, 78, 94–94a, 145–146, 199, 201, 203, 843, 1035)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie zapewniono przeprowadzenia, co najmniej raz na pięć lat, wymaganych kontroli okresowych obiektów małej architektury na trzech z 34 gminnych placów zabaw (8,8%), a także nie objęto taką kontrolą jedną piaskownicę.

Pomimo, iż pierwsze obiekty małej architektury wybudowane zostały na placach zabaw w sołectwach Tarnowo i Niegrzebia w 2010 r., a w sołectwie Trzeszczyna w 2012 r., do czasu kontroli NIK obiekty małej architektury na ww. placach zabaw nie były poddawane kontrolom okresowym, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy *Prawo budowlane*. Kontroli takiej nie była również poddawana wybudowana przed 1994 r. piaskownica usytuowana w Łobzie na ul. Mickiewicza.

(dowód: akta kontroli str. 245, 261, 546-548, 555, 557, 562, 640-643h, 1022, 1037)

Zgodnie z przepisami art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy *Prawo budowlane*, obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej, co najmniej raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia. W myśl przepisów art. 3 pkt 1 tej ustawy, obiektem budowlanym jest m.in. obiekt małej architektury.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że obiekty małej architektury w miejscowościach Tarnowo i Niegrzebia wybudowane zostały w ramach funduszu sołectkiego, realizowanego przez Wydział OA. Wydział IK nie posiadał wiedzy o ich powstaniu, dlatego nie zlecił wykonania dla tych obiektów przeglądów pięcioletnich. Plac zabaw w Trzeszczynie objęty kontrolą PINB, w trakcie której obecny był pracownik Wydziału IK. Przez przeoczenie nie został objęty przeglądem technicznym. Wyjaśnił także, że w roku bieżącym wszystkie ww. obiekty zostaną objęte przeglądem. Piaskownica położona w tzw. czworoboku przy ul. Mickiewicza w Łobzie nie była objęta okresową kontrolą, gdyż była traktowana jako jeden element małej architektury. Tym niemniej była objęta rutynową kontrolą i coroczną wymianą piasku. Piaskownica została zlikwidowana w kwietniu 2018 r.

(dowód: akta kontroli, str. 203, 261, 557, 596, 623, 656)

2. Nie zapewniono w pełni skutecznego nadzoru nad stanem technicznym urządzeń na gminnych placach zabaw oraz utrzymania części urządzeń w należyтым stanie technicznym.

W trakcie oględzin czterech gminnych placów zabaw przeprowadzonych w trakcie kontroli NIK, na trzech z nich stwierdzono uszkodzenia urządzeń lub braki zabezpieczenia wystających elementów obiektów znajdujących się na placach zabaw. I tak:

1/ na placu zabaw w miejscowości Meszne - brak zabezpieczenia/osłony na śrubie mocującej łańcuch huśtawki;

2/ na placu zabaw w miejscowości Suliszewice - uszkodzony i odgięty element mocujący pole ogrodzenia, brak w huśtawce podwójnej jednego siedziska z łańcuchami; poluzowane elementy siedziska ławek drewniano-metalowych oraz nieprzymocowane siedzisko do podstawy ławki drewnianej; poluzowany i częściowo zdekompletowany uchwyt huśtawki bujak (konik) oraz brak osłony jednej śruby mocującej tego urządzenia;

3/ na placu zabaw przy ul. Chrobrego w Łobzie – wystające ponad grunt, odsłonięte metalowe elementy mocowania huśtawki bujaka.

Także podczas okresowych kontroli obiektów małej architektury na placach zabaw, przeprowadzonych na zlecenie Gminy w 2017 r., przez osobę posiadającą wymagane uprawnienia budowlane, stwierdzone zostały uszkodzenia urządzeń na siedmiu z 30 placów zabaw, co opisano w pkt 2.4 niniejszego wystąpienia (str. 21).

(dowód: akta kontroli str. 960-985)

W myśl przepisów art. 61 ustawy *Prawo budowlane*, właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest obowiązany: 1/ utrzymywać i użytkować obiekt zgodnie z zasadami, o których mowa w art. 5 ust. 2 tej ustawy, tj. w sposób zgodny z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska oraz utrzymywać w należyтым stanie technicznym i estetycznym, nie dopuszczając do nadmiernego pogorszenia jego właściwości użytkowych i sprawności technicznej; 2/ zapewnić, dochowując należytej staranności, bezpieczne użytkowanie obiektu w razie wystąpienia czynników zewnętrznych oddziałujących na obiekt, związanych z działaniem człowieka lub sił natury⁷⁸.

Kierownik Wydziału IK wyjaśniła, że zgodnie z *Regulaminem organizacyjnym*, gospodarowanie i utrzymanie placów zabaw i siłowni plenerowych na terenach należących do Gminy Łobez jest jednym z ponad trzydziestu zadań, za które odpowiada Wydział IK. Obecnie oprócz inspektora, który w swoim zakresie ma nie tylko nadzór nad placami zabaw, w Wydziale zatrudnionych jest trzech robotników gospodarczych. Pracownicy ci wykonują prace związane z utrzymaniem zieleni, terenów ogólnodostępnych, wykonują drobne remonty, uczestniczą w przygotowaniu imprez okolicznościowych itp. Jeden z tych pracowników wykonuje dodatkowo bieżącą kontrolę placów zabaw, jednak brak jest możliwości, aby kontrole te wykonywane były codziennie. Usterki ujawnione podczas kontroli NIK mogły powstać w krótkim czasie i związane były z bieżącą eksploatacją. Stwierdzone podczas kontroli NIK uszkodzenia i braki usunięto w trakcie trwania oględzin lub do zakończenia kontroli NIK, oraz zlikwidowano drewnianą ławkę na placu zabaw w miejscowości Suliszewice.

(dowód: akta kontroli str. 596-623, 992, 1031-1033)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Wykonawcy dostawy oraz montażu urządzeń na: placu zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego, siłowni plenerowych w Łobzie przy ul. Łożnickiej oraz w miejscowości Bełczna, jak również co najmniej sześciu urządzeń na placach zabaw w sołectwach, przekazali Gminie m.in. wytyczne i instrukcje ich konserwacji. Zgodnie z tymi dokumentami, dostarczone urządzenia należy regularnie sprawdzać pod względem bezpieczeństwa i funkcjonalności poprzez przeprowadzanie następujących rodzajów kontroli:

1/ regularnej (rutynowych oględzin, co 1-7 dni) - obejmującej sprawdzenie czystości urządzeń; oględziny pod względem kompletności wszystkich elementów i oznakowania; sprawdzenie poprawnego funkcjonowania urządzeń, w szczególności elementów ruchomych (w razie potrzeby smarowanie); sprawdzenie nakrętek i śrub (w razie potrzeby dokręcenie lub wymianę), sprawdzenie spoin i spawów;

2/ funkcjonalnej/operacyjnej (co 1-3 miesiące) – obejmującej sprawdzenie mocowania fundamentów (w razie potrzeby dokręcenie śrub, poprawę podłoża zakrywającego fundament); elementów gumowych, plastikowych i gumowych stoperów hamujących (w razie potrzeby ich wymianę); sprawdzenie powłok lakierniczych i korozji (w razie potrzeby oczyszczenie i pomalowanie);

3/ corocznej podstawowej – obejmującej wykonanie prostych testów obciążeniowych i użytkowych; sprawdzenie kotew, stanu fundamentów oraz nawierzchni; wymianę uszkodzonych części (zalecana z udziałem producenta/dostawcy).

⁷⁸ Takich jak: wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, osuwiska ziemi, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, pożary lub powodzie, w wyniku których następuje uszkodzenie obiektu budowlanego lub bezpośrednie zagrożenie takim uszkodzeniem, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska

W co najmniej trzech przypadkach dostawcy przekazali też Gminie przykładowe wzory dokumentacji związanej z prowadzeniem ww. kontroli oraz wzór książki placu zabaw.

Z wyjaśnień K.T. pracownika gospodarczego odpowiedzialnego za kontrole bieżące placów zabaw wynika, że place zabaw w sołectwach nie były poddawane kontrolom regularnym, co najmniej raz w tygodniu, a częstotliwość ich kontroli była uzależniona m.in. od pory roku, wykonywanych w pobliżu prac oraz zgłoszeń uszkodzeń urządzeń dokonywanych przez sołtysów.

Jednocześnie w warunkach gwarancji, co najmniej czterech wykonawców podało w szczególności, że gwarancji podlegają tylko te urządzenia, dla których wykonywane są regularne przeglądy zgodnie z dostarczoną instrukcją konserwacji i montażu lub nałożono na nabywcę obowiązek dokonywania regularnych okresowych przeglądów placu zabaw zgodnie z wytycznymi wynikającymi z Polskich Norm. W karcie gwarancyjnej dotyczącej urządzeń na placu zabaw przy ul. Chrobrego wskazano, że za wady fabryczne nie uważa się defektów urządzeń, dla których wykonawca nie przeprowadził udokumentowanych przeglądów oraz zabiegów konserwacyjnych, które są wymagane zgodnie z wytycznymi normy PN-EN 16630:2015 (dla siłowni zewnętrznych) oraz normy PN-EN 1176:2009 (dla placów zabaw).

Jakkolwiek w kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki odpłatnego usunięcia usterek urządzeń objętych gwarancją, to nieprzestrzeganie ustalonych przez wykonawcę zasad dokonywania przeglądów i konserwacji urządzeń, a także niedokumentowanie podejmowanych działań dotyczących bieżących przeglądów i konserwacji, stwarzają ryzyko utraty uprawnień Gminy do nieodpłatnego usunięcia przez wykonawcę defektów urządzeń lub ich wymiany.

(dowód: akta kontroli str. 153, 172, 174, 296-310, 360, 364, 374, 376, 390-393, 759-762)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, a także uwzględniając działania podjęte podczas jej trwania, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o zapewnienie:

1. Dokonywania organowi administracji architektoniczno-budowlanej, zgłoszeń planowanej budowy obiektów małej architektury na placach zabaw oraz siłowniach plenerowych zlokalizowanych w miejscach publicznych.
2. Przeprowadzenia kontroli okresowych obiektów małej architektury, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy *Prawo budowlane*, na placach zabaw miejscowościach: Tarnowo, Niegrzebia i Trzeszczyzna.
3. Bieżącego utrzymania obiektów małej architektury na placach zabaw w należyłym stanie technicznym oraz wzmocnienia nadzoru w tym zakresie.
4. Rzetelnego dokonywania odbiorów dostawy i montażu urządzeń na placach zabaw i siłowniach plenerowych, przez osoby posiadające niezbędną w tym zakresie wiedzę oraz doświadczenie.
5. Przechowywania w Urzędzie dokumentacji urządzeń montowanych na placach zabaw oraz w miejscach przeznaczonych do rekreacji.
6. Wykonania w strefach bezpieczeństwa urządzeń na placu zabaw w Łobzie przy ul. Chrobrego nawierzchni amortyzującej upadki, zgodnej z wytycznymi ich producenta oraz zapewnienie ogrodzenia tego placu, odpowiadającego wymogom wynikającym z obowiązujących przepisów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 7 sierpnia 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Dyrektor

Kontroler
Marzanna Wierzbicka
doradca techniczny

.....
podpis

.....
podpis